

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ ПРЕЗ 2010 ГОДИНА

(приет с решение на Управителния съвет - протокол № 01 / 26.01.2011 г.)

ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на доклада е да представи в аналитичен вид постигнатите резултати от изпълнението на Плана за дейността на Националната агенция за професионално образование и обучение (НАПОО) през 2010 г. На тази база са оценени ефективността и целесъобразността на прилаганите политики и са идентифицирани конкретните приоритети за развитие и активност на Агенцията през 2011 г.

Основните цели и задачи, заложи в План - 2010 г., са:

- разширяване на участието във формирането и реализирането на съгласувани политики в областта на професионалното образование и обучение (ПОО) и ориентиране и на координиращата роля на Агенцията в тези процеси;
- усъвършенстване на системата на ПОО чрез пряко участие на НАПОО с конкретни предложения за изменение и допълнение на ЗПОО и Закона за училищното образование, разширяване и прецизиране функциите на Агенцията;
- развитие на мрежата от лицензирани центрове за професионално обучение (ЦПО) и лицензиране на центрове за информация и професионално ориентиране (ЦИПО);
- осигуряване на качеството в ПОО чрез: поддържане Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО) в съответствие с изискванията и потребностите на пазара на труда, разработване и актуализиране на Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии;
- системен мониторинг и контрол върху дейността на центрoвете (ЦПО и ЦИПО) чрез последователно прилагане на Европейската референтна рамка за осигуряване на качеството в ПОО и на Системата за осигуряване и управление на качеството на професионалното обучение в центрoвете за професионално обучение, приета от УС в края на 2009 г.;
- изграждане на информационна инфраструктура на продължаващото професионално обучение (ППО) с успешното изпълнение на проект по Оперативна програма "Административен капацитет" на тема: „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на ППО“;
- задълбочаване на международната дейност и работата по международни проекти с цел проучване, адаптиране и прилагане на успешни европейски практики в областта на ПОО и кариерното ориентиране;
- устойчиво развитие на положителните практики в досегашната дейност на НАПОО, на трансфера на иновации в системата на ПОО и разширяване на изследователския потенциал;
- повишаване на прозрачността в дейността на Агенцията и развитие на административния капацитет.

Обхватът на информацията и интерпретациите в доклада се определят от регламентирания в ЗПОО статут (чл. 41, ал. 2) и свързаните с него основни функции (чл. 42) на Националната агенция.

Форматът на доклада е подчинен на логиката на изпълнението на Плана - **цели, приоритети, дейности, индикатори за изпълнение, като функционалният разрез е част от общия контекст на изложението**¹.

Докладът включва анализи и изводи относно: участието на НАПОО в разработването, координирането и реализирането на съгласувани политики в областта на ПОО и кариерното ориентиране; усъвършенстването на работата по разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии; поддържането и актуализацията на СПОО; развитието на системата за лицензиране на ЦПО и ЦИПО; осигуряването на качествено професионално обучение в лицензираните центрове; участието в национални и международни дейности и проекти; използването и управлението на материалните, финансовите и човешките ресурси; осигуряването на прозрачност на дейността. В края на доклада са представени и общи изводи, които послужиха при изработване на план 2011 на Националната агенция. Сравнителният анализ във времеви аспект е допълнителен инструмент за оценка на резултатите от дейността през 2010 г. и засилва аналитичния характер на доклада.

1. УЧАСТИЕ В РАЗРАБОТВАНЕТО, КООРДИНИРАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СЪГЛАСУВАНИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ОРИЕНТИРАНЕ

Компетентното и ефективно участие в процесите на разработване и реализиране на националната политика в областта на ПОО и ориентиране е **постоянен приоритет** в дейността на НАПОО от създаването ѝ през 2000 г.

Активността на Агенцията в това направление е насочена главно към разширяване и задълбочаване на сътрудничеството с институциите и организациите, които имат отношение към ПОО и ориентиране, както и към практическото утвърждаване на възложената ѝ със ЗПОО координираща функция в този контекст.

1.1. Сътрудничество с институциите и организациите в сферата на професионалното образование, обучение и ориентиране

Активното **сътрудничество с държавните институции** по конкретни въпроси и ключови проблеми на националната политика в областта на ПОО, развитието на човешките ресурси и ученето през целия живот е в центъра на вниманието на НАПОО и през 2010 г.

През отчетния период сътрудничеството се осъществява предимно чрез участието на. По-важни експерти от НАПОО в дейността на **16 междуведомствени работни групи към МОМН, МТСП, други министерства и държавни институции и 14 постоянни работни групи, съвети и комитети на национално ниво**, разгледани подробно в т. 3.1. на докладаот тях са:

¹ За улеснение в изложението по отделните раздели и подраздели на доклада са посочени водещите функции, регламентирани в ЗПОО, чл. 42.

- Междуведомствени работни групи към МОМН за: създаване на национална рамка за осигуряване на качеството; изготвяне на План за действие за 2010 и 2011 г. в изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 година; изготвяне на сравнителни таблици за съотнасяне на националните образователни степени с Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот;
- Междуведомствени работни групи към МТСП за: актуализиране на НКПД; разработване на Националния план за действие по заетостта 2010 г.; разработване на система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация в България; разработване на национална „пътека“ за постигане на по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда;
- Работна група в Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция за реализиране на мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ в Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.; междуведомствена комисия за съставяне на съкратения списък за избор на обучаващи организации към Министерството на земеделието и горите (МЗХ) по програма „Сапард“;
- Работна група към Държавна агенция за бежанците за изработване на Национална програма за интеграция на бежанците в България ;
- Представители на НАПОО участват в работата на Националния съвет за насърчване на заетостта към министъра на труда и социалната политика и на Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила към МТСП;
- Наблюдаващ комитет на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”;
- Комитет за наблюдение по Програма „Сапард“ към МЗХ;
- Оценителна комисия по процедура за директно предоставяне на финансова помощ по приоритетна ос 6 на ОП „Развитие на човешките ресурси” - „Повишаване на ефективността на институциите на пазара на труда, социалните и здравни услуги”, процедура BG 051PO 001-6.2.04 - „Подпомагане на здравните услуги чрез изграждане на платформа за информиране и дистанционно обучение” и др.

В работата им Агенцията участва със **становища и предложения**, разработени както въз основа на анализ на дейността на ЦПО и ЦИПО (в изпълнение на регламентираната в **чл. 42, т. 6. на ЗПОО функция**), така и на база резултати от цялостната ѝ дейност, проведени работни заседания, срещи, кръгли маси и форуми с представители на бизнеса и професионалната общност. За успешното изпълнение на тази задача НАПОО оползотворява резултатите от участието си в изпълнението на международни проекти по европейски програми, както и в Европейската мрежа за осигуряване на качеството в ПОО, Европейската мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО и Европейската мрежа за политиката в областта на ориентирането през целия живот.

Конкретните предложения са насочени преди всичко към устойчиво развитие на положителните практики:

- въвеждане на европейски инструменти – европейска квалификационна рамка, ключови компетентности, система за трансфер на кредити, валидиране на компетентности, кариерно ориентиране на ученици и възрастни и др.;
- разширяване и усъвършенстване на дейностите, свързани с осигуряване и управление на качеството в системата на ПОО;

- формиране и реализиране на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране и на координиращата роля на Агенцията в тези процеси;
- усъвършенстване на работата по разработване на ДООИ за придобиване на квалификация по професии;
- приваждане на СПОО в съответствие с актуалните потребности и изискванията на пазара на труда;
- по-нататъшно развитие на мрежата от лицензирани ЦПО и ЦИПО;
- прилагане на системата за мониторинг и последващ контрол на лицензираните центрове;
- осигуряване прозрачност на квалификациите.

През 2010 г. е подготвена разработка, презентирана в **Националния консултативен съвет по професионална квалификация** на работната сила към МТСП на тема: “Осигуряване на качеството в центровете за професионално обучение”.

В **междуведомствената работна група към МОМН за създаване на национална рамка за осигуряване на качеството** е изнесена презентация на тема: “Подходи за осигуряване на качеството на ПОО в България”.

В края на годината е представен “Анализ на дейността на НАПОО за 2010 г., проблеми и планирани дейности за 2011 г.” на заседание на **Отрасловия съвет за тристранно сътрудничество в МОМН**.

На европейско ниво НАПОО е подготвила предложения за Стратегия ЕС 2020, изпратени в ЕК, становище и предложения относно Работен вариант на Наръчник за политици и заинтересовани страни - “Създаване и развитие на Национални форуми за ориентиране през целия живот”, представени в Европейска мрежа за политиката в областта на ориентирането през целия живот. Към НАПОО е създадена **трипартитна работна група** с участието на утвърдени представители на научната общност за формиране на съгласувана позиция относно изграждането на **единна национална система за кариерно ориентиране на ученици и възрастни**. Проведени са редица обсъждания на база презентации на европейските политики и практики, принципи и подходи за предоставяне на качествени услуги в областта на ориентирането през целия живот. В резултат на дискусиите са подготвени и представени предложения за Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на ЗПОО, приети от работната група в МОМН.

Създадена е и **трипартитна работна група** с участието на утвърдени специалисти за подготовка на **предложения за ЗИД на ЗПОО във връзка с въвеждане на европейските инструменти и практики в ПОО**.

През отчетния период НАПОО изпълнява поетите ангажменти да предоставя на Балканския институт по труда и социалната политика - администратор на Националния уеб-портал за ПОО, актуална информация за утвърдените от министъра на МОМН ДООИ за придобиване на квалификация по професии – предоставени са 38 Наредби за ДООИ, публикувани през 2010 г.

Сътрудничеството с Агенцията по заетостта (АЗ) през годината се осъществява в изпълнение на Рамковото споразумение между НАПОО и АЗ и е насочено към усъвършенстване на предпоставките за ефективно организиране и провеждане на професионалното обучение в лицензираните центрове за професионално обучение. При възникнали проблеми са провеждани обсъждания, постигнати са взаимноизгодни решения. Представител на НАПОО участва в работата по подготовката на Наредба и правила за обучението с ваучери по ОП “Развитие на човешките ресурси” в Агенцията по заетостта. Експертите на НАПОО осъществяват контакти и консултации с представители на Дирекциите “Бюро по труда” от цялата страна, най-

често по проблеми, свързани с провежданите търгове за избор на обучаващи институции за обучение на безработни лица. Служители от двете институции участват в съвместни планирани проверки на ЦПО и проверки по сигнал. Представител на НАПОО е член на Оценителната комисия на постъпили заявления по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за предоставяне на обучение срещу ваучери за професионална квалификация и ключови компетентности на безработни и заети лица - Агенция по заетостта.

През периода продължи успешното **сътрудничество с Националния статистически институт (НСИ)** в рамките на сключеното през 2009 г. споразумение за създаване на единна система за ежегодно набиране и обработка на информация във връзка с дейността на ЦПО.

През 2010 г. продължи **съвместната дейност на НАПОО с национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с институции и организации от различни икономически и професионални сектори.**

Служителите от НАПОО се включват в проекти и инициативи на различни организации на национално и секторно ниво, организират и провеждат се дискусии, семинари и кръгли маси с участието на отговорните държавни институции и социалните партньори по различни теми (разгледани по-подробно в т. 3.1. на доклада). За подобряване на социалното сътрудничество и работата в партньорство през 2010 г. Агенцията продължи да проучва и прилага добри практики като координатор на дейностите в България в рамките на международни проекти (подробно разгледани в т. 3.2. на доклада). В дейностите по изпълнението им са включени представители на работодателите и на организациите на работниците и служителите, на държавни институции, общини, неправителствени организации, академичната общност. Резултатите се популяризират в партньорската мрежа на НАПОО и на интернет страницата на Агенцията.

През отчетния период са проведени множество срещи и консултации в рамките на **8-те хоризонтални споразумения за сътрудничество с национално представителните организации на работодателите (6) и на работниците и служителите (2)**. Председателят на НАПОО е избран за един от съпредседателите на сформирания през октомври 2010 г. Национален съвет за оценка на компетентностите в България, инициран от БСК.

В областта на **секторното сътрудничество** НАПОО продължава дейността си в изпълнение на споразуменията и сключване на нови споразумения с браншови организации. До края на 2010 г. се осъществяват **съвместни действия с 11 браншови организации** - строителство, дървообработване и мебелна промишленост, козметика, туризъм, заваряване, АКАБ и др. Най-значимите резултати са:

- Участие в Комисия 2 “Човешки ресурси” към Консултативния съвет за развитие на българската дървообработваща и мебелна промишленост - актуализация на програмния документ за 2010-2011 г. - “Развитие на човешкия капитал в дървообработващата и мебелната промишленост”; предложение за въвеждане на нови професии в Списъка на професиите за ПОО, свързани с екологични възобновяеми ресурси - нова професия “Агроеколог”, специалност “Агроекология и възобновяеми ресурси”;
- Участие в Управителния съвет и Изпълнителното бюро на Българския център за квалификация по заваряване към Българския съюз по заваряване - подготовка на международен конгрес по заваряване в България, одобряване на проведени изпити за европейски и международни заварчици, акредитиране на центрове за обучение в съответствие с хармонизираната Система за обучение по заваряване;

- Участие в Консултативния съвет за развитие на сектор Облекло и текстил (МИЕТ) - изработване на нова стратегия за развитието на облеклото и текстила, която да замени досега съществуващата стратегия "Премяна България", изтичаща през 2010 г.;

- Участие в заседанията на постоянно действащия форум „Въвеждане на социалните стандарти за корпоративна социална отговорност в България“, организиран от Балканския институт по труда и социалната политика и Германските дружества за техническо развитие - осъществена е подготовка и провеждане на конкурс за социално отговорно предприятие в България в текстилния и туристическия бранш, наградите са връчени от еврокомисарите по социална политика.

През периода са сключени **споразумения за сътрудничество с УНСС – Институт за следдипломна квалификация, СУ "Св. Климент Охридски" – факултета по педагогика и БСУ**, с цел реализиране на съвместни действия в приоритетни области на ППО и УЦЖ.

Сътрудничество на НАПОО с Националната агенция за оценяване и акредитация - съорганизатори на международната конференция "Професия без граници", на която се поставиха основите за прагматичен дебат по проблемите на ПОО и "проводимостта" на квалификациите.

Задълбочава се **сътрудничеството с други институции и организации** по приоритетни въпроси и проблеми на ПОО - общини, НПО, международни организации, Британски съвет, АЛЦПО и др.

1.2. Реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на НАПОО

През 2010 г. НАПОО продължи да толерира и развива равноправния социален диалог в управлението и експертната си дейност. Управителният съвет (УС) и 17-те експертни комисии (ЕК) по професионални направления и по професионално ориентиране, функциониращи на **принципа на трипартитното сътрудничество**, въпреки обновления им състав през годината, продължиха успешно да изпълняват възложените им със ЗПОО функции и задължения.

С цел подпомагане и ускоряване на тяхното адаптиране към специфичните особености на дейността, през отчетния период са предприети следните мерки:

- В УС са презентирани и обсъдени актуални теоретични и практически теми, свързани с дейността и инициативите на НАПОО - "Предложения на НАПОО за ЗИД на ЗПОО", "Качество на професионалното образование и обучение", "ДОИ за придобиване на квалификация по професии – база за въвеждане на европейските инструменти в ПОО", усъвършенстване на Списъка на професиите и други;

- С всички ЕК са проведени инструктивни заседания и дискусии;

- Планирано и подготвено е специализирано обучение на новопостъпилите членове на ЕК и външни експерти.

Социалните партньори се включват все по-активно в изработването на съгласувани позиции по ключови въпроси на развитието на ПОО – лицензиране и контрол върху дейността на лицензираните ЦПО и ЦИПО; изготвяне на ДОИ за придобиване на квалификация по професии и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО като базови документи за разработване на Националната квалификационна рамка; прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити и на система за валидиране на компетентности. Активното и компетентно участие на УС и ЕК в цялостната дейност на Агенцията създава възможности за вземане на правилни решения и реализиране на успешни действия, свързани с изпълнението на конкретните задачи. За това

допринасят и качествените, унифицирани и в срок подготвяни документи за заседанията им от страна на администрацията на Агенцията - доклади, докладни записки, протоколи и др. През 2010 г. са проведени **5 заседания на УС на НАПОО** и **106 заседания на ЕК**.

1.3. Участие в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на професионалното образование, обучение и ориентиране

През 2010 г. **НАПОО участва в разработването на ЗИД на ЗПОО** с конкретни предложения в следните области: въвеждане на национална система за осигуряване на качеството; прилагане на общеевропейските инструменти в ПОО - валидиране на компетентности, придобити в резултат на неформално обучение и самостоятелно учене, натрупване и трансфер на кредити; изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране на ученици и възрастни. В рамките на своята компетентност се включва още в **разработването на ЗИД на ЗНЗ, ЗИД на Закона за занаятите, Закона за признаване на професионалните квалификации, Проекта на Закон за училищното образование, в усъвършенстването на Правилника за прилагане на ЗНЗ, в разработването на Наредба за условията и реда за издаване на удостоверения, свързани с придобита професионална квалификация на територията на Р България, необходими за достъп или упражняване на регулирана професия на територията на друга държава членка, Наредба за придобиване на правоспособност за работа с пътностроителна техника, Наредба № 1 за придобиване или признаване на правоспособност за работа с електрокари и мотокари в предприятията, Наредба за съобразяване с Европейските директиви за съхраняване и използване на фреони.**

В изпълнение на регламентираната в **чл. 42, т. 4. на ЗПОО функция**, НАПОО участва в междуведомствена група, сформирана със заповед № РД 09-416 от 28.03.2005 г. на министъра на образованието и науката, за **разработване на нова наредба за документите в системата на народната просвета**. След анализ на съществуващата Наредба № 4 за документите в системата на народната просвета, по решение на работната група Наредбата е актуализирана. **По настояване на НАПОО е въведен нов член 52а за издаване на свидетелство за професионална квалификация на лица, чиито компетентности са валидирани по чл. 40 от ЗПОО.**

1.4. Изследвания и анализи

Съгласно **чл. 42, т. 7 на ЗПОО**, НАПОО **възлага** провеждането и внедряването на научни изследвания в областта на ПОО и ориентиране. Изпълнението на тази функция със средства от държавния бюджет е силно ограничено. По тази причина Агенцията през целия период на съществуването си търси възможности за финансиране чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми или други инициативи.

През периода 2009-2010 са осъществени няколко успешни изследвания и анализи:

- Съвместен изследователски проект между НАПОО и НСИ за изработване на единна методологическа и методическа платформа за събиране, обработване, анализиране и съхраняване на информация за формалната и неформалната система за обучение на лица, навършили 16 години, създаден по инициатива на НАПОО и включен в Националната статистическа програма за 2010 година;

- Разработване и въвеждане на системата за самооценка на индивидуалната квалификация на учителите/преподавателите по проект “Подпомагане на учителите/преподавателите в системата на професионалното образование и обучение за осъществяване на самооценка на индивидуалната квалификация”;
 - Ситуационен анализ /количествен и качествен/ на предоставяните услуги в НАПОО и реинженеринг на процесите и дейностите, свързани с тези услуги, в рамките на финализирания през м. ноември 2010 година проект по Оперативна програма “Административен капацитет” на тема: „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение”. Получените резултати от изследванията НАПОО използва пряко в практиката и цялостната си дейност, както и в разработването и подготовката на изменения и допълнения в законовата база на ПОО;
 - Анализ на връзката между самооценка на компетенциите на учителите и преподавателите в ПОО и равнището на заплащане на техния труд, разработен в рамките на проекта “Support VET Teachers for Qualification Self - assessment”, Leonardo da Vinci, Transfer of Innovation Project.
- Резултатите от проведените изследвания са популяризирани на конференции и семинари, на които са поканени всички заинтересовани институции и организации (разгледани по-подробно в т. 3.1.).

1.5. Координиране на дейностите по реализиране на Националната стратегия за продължаващо професионално обучение за периода 2005-2010 г.

В изпълнение на **чл. 42, т. 8 на ЗПОО**, НАПОО осъществява дейности в следните основни направления:

- **Координиране** на действията по разработване и изпълнение на национални стратегии;
- **Участие в разработването и изпълнението** на национални стратегии в частта им, касаеща ПОО.

Със Заповед № РД 09-1303/20.07.2005 г. на министъра на образованието и науката е сформирана Национална координационна група (НКГ), отговорна за координирането и организацията на дейностите в изпълнение на **Националната стратегия за продължаващото професионално обучение за периода 2005–2010 г.**, приета с Протоколно решение на Министерски съвет № 38.1/14.10.2004 г. Със същата заповед **председателят на НАПОО е определен за председател на НКГ.**

Изпълнението на така делегираните на НАПОО функции и отговорности е отчетено в докладите за дейността на Агенцията през 2006, 2007, 2008 и 2009 г.

В началото на 2010 г. е изготвен Обобщен доклад за изпълнението на Плана за действие в изпълнение на Стратегията за 2009 г., който е предоставен на министъра на образованието, младежта и науката, министъра на труда и социалната политика, министъра на икономиката, енергетиката и туризма, изпълнителния директор на АЗ и председателя на НСИ. Разработен е и последният План за действие - за 2010 г. Със санкция на министъра на образованието, младежта и науката Планът за действие за 2010 г. е включен в Плана за действие за 2010-2011 г. по изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 г. С приемането на последния от Министерски съвет ангажиментът на НАПОО по координиране на

действията в изпълнение на Националната стратегия за продължаващото професионално обучение за периода 2005-2010 г. се прекратява.

През отчетния период НАПОО участва в разработването и изпълнението на **следните стратегически документи:**

- **Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 година**
Агенцията участва в работната група към МОМН за разработване на План за действие за 2010-2011г. В рамките на своята компетентност е сред отговорните институции за реализиране на дейности и мерки, включени в двете приоритетни направления на Плана. През отчетния период изпълнението на дейностите по първия приоритет - "Подобряване на възможностите за достъп до учене през целия живот", включва облекчаване на административните процедури, свързани с ППО чрез успешно приключване на дейностите по надградената информационна система на НАПОО в рамките на изпълнявания от нея проект по ОП "Административен капацитет" и участие в разработване на система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация. Изпълнението на дейностите по втория приоритет - "Осигуряване на качество и ефективност на ученето през целия живот", включва участие на НАПОО във: съвместни действия с АЗ за контрол на обучението на възрастни, осъществявано от лицензирани ЦПО; проекта на МОМН и InWent, Германия, във връзка с разработването на система за трансфер на кредити в професионалното образование; създаването на нов модул към Националния портал за професионално образование и обучение за целите на кариерното ориентиране; нормативното обезпечаване на функционирането на системата за валидиране на резултати от неформалното обучение и самостоятелното учене.
- **Национална програма за интеграция на бежанците в България**
Програмата е разработена след проведени съвещания, организирани от Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет, Върховния комисариат на ООН за бежанците, Българския съвет за бежанци и мигранти. Участието на НАПОО е фокусирано върху професионалното обучение на бежанците, като мярка за тяхното адаптиране в България.
- **Стратегия за развитие на българската дървообработваща и мебелна промишленост**
През отчетния период е актуализиран програмният продукт за развитие на човешкия капитал в дървообработващата и мебелната промишленост за 2010-2011 г. След обсъждане на състоянието и перспективите за дървообработващата и мебелната промишленост в България през 2010 г. е изготвено предложение за въвеждане на нова професия в Списъка на професиите за ПОО, свързана с екологични възобновяеми ресурси - професия "Агроеколог", специалност "Агроекология и възобновяеми ресурси".

1.6. Международно признаване на документите за професионално образование и професионално обучение

Съгласно **чл. 42, т. 9 на ЗПОО**, НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение. Агенцията оказва съдействие посредством изпълнението на две от основните си функции:

- Разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО;
- Разработване и актуализиране на проекти на ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

Цитираните документи **съдействат за повишаване на прозрачността на професионалните квалификации** и осигуряват възможности както за признаване на сертификатите за професионално образование и обучение на български граждани, които ще се реализират на трудовия пазар в други европейски държави, така и на граждани на държави – членки на ЕС, или на трети държави, които желаят да се включат в националния трудов пазар на България.

През последните няколко години и двата документа са усъвършенствани в светлината на добрите европейски практики. Една от целите, които следва да бъде постигната на базата на направените изменения, е **осигуряване на възможността за съпоставяне на професионалните квалификации и улесняване на тяхното международно признаване.**

Основните характеристики на Списъка на професиите за ПОО и на ДОО за придобиване на квалификация по професии, които имат отношение към международното признаване на документите за професионално образование и обучение, са:

- Списъкът на професиите за ПОО е разработен в **съответствие с** Международната стандартна класификация на областите на образование **ISCED 97**. Професиите и специалностите в списъка са групирани в професионални направления, които съответстват на областите на образование в международната “Класификация на областите на образование и обучение”, с което се осигурява сравнимост на професиите за обучение и на придобитите професионални квалификации;

- При разработването на ДОО за придобиване на квалификация по професии се прилага **подход, ориентиран към резултатите от ученето – знания, умения и професионални компетенции**, които обучаваните трябва да придобият в резултат на обучението по дадена професия от Списъка, за да се реализират успешно на пазара на труда. В този смисъл ДОО са основен инструмент за сравняване и признаване на квалификациите. Прозрачността на квалификациите се дефинира “като степента, в която стойността на квалификациите може да се идентифицира и сравнява на трудовия пазар” и една от основните функции, които изпълняват ДОО, е именно да осигуряват **прозрачност на придобитата професионална квалификация.**

В резултат на членството в ЕС, България се присъединява към инициативата EUROPASS, основна цел на която е повишаване на мобилността на гражданите и улесняване на комуникацията между работодателите и кандидатите за работа, между образователните институции и обучаващите се във всички европейски страни. Един от основните инструменти на EUROPASS е Приложението към сертификата за професионална квалификация. Това приложение се издава на лица, които притежават документ за придобита професионална квалификация, получен в резултат на проведено професионално образование или професионално обучение. Приложението дава допълнителна информация към съдържанието на официалните документи, като ги прави по-лесно разбираеми, особено за работодателите и институциите в чужбина.

Новият начин на дефиниране на професионалните квалификации в ДОО под формата на “резултати от ученето” улеснява сертифициращите институции в България, които имат желание да издават **Приложението към EUROPASS сертификата.**

НАПОО участва при разработване и утвърждаване на **Наредба за условията и реда за издаване на удостоверения, свързани с придобита професионална квалификация на територията на Р България**, необходими за достъп или за упражняване на регулирана професия на територията на друга държава членка.

Дейността по признаване на професионални квалификации държавата, чрез МОМН, е възложила на друга институция – Националния център за информация и документация.

1.7. Дейности, свързани с усвояването на средства от структурните фондове на ЕС

През 2010 г. НАПОО реализира дейности, свързани с усвояване на средства от **Европейския социален фонд** - ОП "Административен капацитет" и ОП "Развитие на човешките ресурси".

По ОП "Административен капацитет" през годината е успешно финализиран проект на тема: „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение" (разгледан по-подробно в т. 3.2. на доклада).

По ОП "Развитие на човешките ресурси":

- НАПОО участва съвместно с МОМН в **подготовка на предложение за Операция "Внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение" по Приоритетна ос 3 "Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието", Област на интервенция 3.1. "Подобряване качеството на услугите в образованието и обучението".** Операцията е одобрена от Комитета за наблюдение и НАПОО е утвърдена като бенефициент. Предстои разработването на проектната документация и изпълнението на проекта в партньорство с МОМН в периода 2011-2013 г. В хода на подготовката на предложението са осъществени редица работни срещи с директора и с експерти на Главна дирекция „Структурни фондове и международни образователни програми" в МОМН и с разработващия екип от МОМН.
- Агенцията подготви **аргументирано становище (възражение) във връзка с развитието на кариерното ориентиране в страната**, което внася в Комитета за наблюдение на ОП "Развитие на човешките ресурси" като възражение срещу предложената за приемане на седмото редовно заседание Операция "Услуги за развитие на гъвкав пазар на труда" - Приоритетна ос 2 "Повишаване на производителността и адаптивността на заетите", Област на интервенция 2.2. "Насърчаване на гъвкавостта на пазара на труда". **Възражението не е прието.**

ИЗВОДИ:

1. Резултатите от дейността през 2010 г. подкрепят и засилват очерталата се през последните години тенденция за утвърждаването на НАПОО като компетентна институция и надежден партньор в разработването и реализирането на националната политика в областта на ПОО. Партньорството се реализира чрез прилагане на инструментите на хоризонтална координация и реализация на трипартитния принцип на управление и дейност на Агенцията. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане както на външната съвместимост на политиките, свързани с ПОО (ангажименти по линия на ЕС), така и на преконфигурирането на отношенията между пазара на квалификациите и пазара на труда.

2. Активизирана е комуникационната политика на Агенцията, с цел подобряване на взаимодействието с другите институции и организации, имащи отношение към реализирането на националната политика в областта на ПОО и ориентиране. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, е разширено сътрудничеството с браншовите организации и академичната общност.

3. Дейността на трипартитните структури на Агенцията - УС и ЕК по професионални направления и по професионално ориентиране, осигурява качествено изпълнение на изискванията и разпоредбите на ЗПОО.

4. Агенцията се включва компетентно в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на ПОО и ориентиране, като съчетава и оползотворява възможностите и капацитета на администрацията, УС и партньорските институции и организации чрез създаване на работни групи по различни проблеми. Предложени са радикални действия във връзка с внедряването на европейските инструменти за повишаване качеството и ефективността на ПОО – въвеждане на национална система за осигуряване и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на кредити, въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

5. В рамките на ограничените си финансови ресурси и с убедеността за съществената роля и значение за системата на ПОО, НАПОО търси възможности за финансиране на изследвания и анализи чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми или чрез други инициативи за разширяване на аналитичния капацитет на Агенцията.

6. През 2010 г. успешно приключи работата по координиране на Националната стратегия за продължаващото професионално обучение за периода 2005-2010 г.

7. В рамките на своята компетентност НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, като осигурява качествено разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО и ДОО за придобиване на квалификация по професии, чрез развитие на тези инструменти.

8. През 2010 г. се разширява участието на Агенцията в дейности, свързани с усвояване на средства от Европейския социален фонд по ОП "РЧР" и ОПАК.

9. Дейността на НАПОО по разработване, координиране и реализиране на съгласувани политики в областта на ПОО и ориентиране трябва да бъде насочена към още по-силно единнодействие и сътрудничество със:

- МОМН, МТСП и другите министерства и държавни институции по конкретни въпроси и проблеми, свързани с формирането и реализирането на националната политика в областта на ПОО и ориентиране;
- АЗ във връзка с ефективно организиране и провеждане на професионално обучение и ориентиране на безработни и на заети лица в лицензираните ЦПО и ЦИПО – развитие на елементи от системата за външно оценяване на професионалното обучение на възрастни;
- национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите във връзка с формирането и реализирането на съгласувани позиции;
- браншовите и професионалните организации с оглед постигането на все по-тясна обвързаност на ПОО с потребностите и изискванията на пазара на труда;
- академичната общност - за постигане на по-високо качество в разработването на теоретичните и практическите проблеми, свързани с ПОО и ориентиране.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОКО КАЧЕСТВО НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ КАТО КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ ИКОНОМИЧЕСКИ НАПРЕДЪК, РАЗВИТИЕ НА ОБЩЕСТВОТО И ЛИЧНОСТТА

2.1. Усъвършенстване на дейностите по разработване на система от Държавни образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии

Съгласно **чл. 42, т. 3.**, НАПОО разработва и актуализира Държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по професии. През 2010 г. НАПОО продължи прилагането на актуализираните през 2007 г. Рамкови изисквания за разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии и Методически указания, които са фокусирани върху описание на квалификациите във вид на **“резултати от ученето”**.

В края на 2009 г. в УС на НАПОО започна дискусията относно промените в **методологията за разработване на ДОИ**, която продължи и през 2010 г. За целта бе създадена работна група, включваща представители на държавни институции, които имат отношение към ПОО, на висши училища, на работодателите и на синдикатите.

Основният въпрос, който бе в центъра на проведените през годината обсъждания и дискусии, бе относно необходимостта от промени в **подхода**, прилаган от НАПОО при разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

Задачата на работната група бе да проучи и анализира различни европейски документи по темата, свързани с разработване на стандарти за професионална квалификация и “добри практики”, изведени в рамките на различни европейски проекти, и да предложи обосновани промени, имащи за цел създаване на необходимите предпоставки за въвеждането на **Система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение**.

В резултат на проведените обсъждания, работата на работната група очерта някои основни промени, които след провеждане на по-широка експертна дискусия ще бъдат предложени за приемане от страна на УС на НАПОО.

През 2010 г. НАПОО изпълняваше дейността си по разработване на Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии (ДОИ) в съответствие с **Плана за дейността на Агенцията за 2010 г.**, в който са залегнали конкретни дейности, количествени параметри и индикатори за изпълнение.

В края на първото полугодие на 2010 г. е направен отчет за изпълнението на Плана, който е приет от УС на НАПОО.

Приоритено през 2010 г. дейността на НАПОО по разработване на ДОИ бе ориентирана в **две основни направления**:

- Разработване на проекти на ДОИ за придобиване на квалификация от СППОО по професии, по които до момента **няма разработен вариант на ДОИ** с цел да се постигне максимално покриване на СППОО;
- **Актуализиране на ДОИ** поради настъпили съществени промени в СППОО.

През 2010 г. експертите от НАПОО продължиха да оказват **методическа и експертно-техническа помощ** на авторите на всички етапи от процеса на разработване на ДОИ. За работните екипи и за отделни членове на работните групи редовно се организираха и провеждаха консултации с цел привеждане на разработените проекти в съответствие с изискванията, заложиени в

Методическите указания. На авторите на ДООИ се предоставя и пълен комплект документи, съдържащ всички необходими материали за качествено разработване на ДООИ.

През 2010 г. НАПОО продължи да поддържа **актуална информация** на интернет страницата на Агенцията във връзка с процеса на разработване на ДООИ, като информацията периодично се актуализира и допълва в зависимост от броя на разработените проекти и на утвърдените и публикувани в «Държавен вестник» ДООИ. Потребителите имат възможност както да изтеглят текста на ДООИ, така и да представят своите мнения и предложения относно разработваните проекти.

През 2010 г. редовно се обновява съдържанието на **рубриката "ДООИ за обсъждане в ЕК"**. В установения едномесечен срок, преди заседанието на ЕК, се публикуват проектите, които са предмет на обсъждане в комисиите. Освен този начин за своевременно подготвяне и оперативно протичане на заседанията на комисиите, всички материали, свързани с разработваните проекти, се изпращат на членовете на всяка една от **17-те** ЕК по професионални направления и по електронната поща.

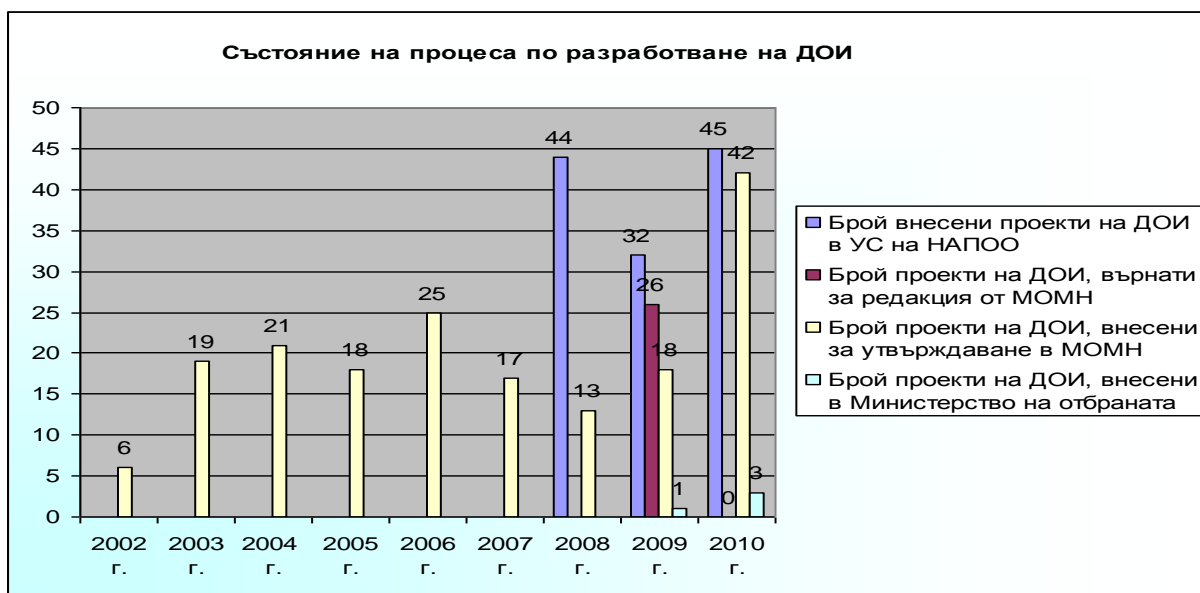
За качествената подготовка на проектите на ДООИ за публикуване в ДВ, НАПОО продължи да извършва техническа обработка на проектите в съответствие с разработения от Агенцията документ **Инструкция за оформяне на проектите на ДООИ**. Документът съдържа детайлно всички изисквания към текстовете на ДООИ, които задължително трябва да присъстват във всеки проект, представен за утвърждаване в МОМН.

Количествени показатели във връзка с разработването на ДООИ за придобиване на квалификация по професии през 2010 г.:

- Брой възложени за разработване проекти на ДООИ – **13**;
- Брой актуализирани ДООИ – **11**;
- Брой проекти на ДООИ, приети от УС на НАПОО на заседанията, проведени през календарната година – **48** (30 от тях, разработени по ФАР);
- Брой проекти, подготвени за обсъждане в УС (м. 01. 2011 г.) – **5**;
- Брой проекти на ДООИ, представени в МОМН за утвърждаване от министъра на образованието, младежта и науката – **42 проекта** (30 от тях разработени по ФАР);
- Брой проекти, представени в Министерството на отбраната за утвърждаване от министъра на отбраната – **3 проекта**;
- Брой проекти на ДООИ, редактирани и технически приведени в съответствие с изискванията на МОМН за оформяне на ДООИ – **51 проекта**;
- Брой ДООИ (проекти и публикувани в ДВ), които са публикувани на интернет страницата на НАПОО – **131**.

Обобщена информация за процеса на разработване на ДООИ по години е представена на Фиг. 1.

Фиг. 1.

* През 2009 г. към общия брой проекти на ДОО, по които НАПОО е работила, са включени и проектите на ДОО, върнати за редакция от МОМН /26 бр./.

ИЗВОДИ:

1. Процесът на разработване на ДОО през 2010 г. протича в съответствие с актуализираните Рамкови изисквания и Методически указания (2007) и се развива успешно.
2. Опитът на НАПОО по разработване на ДОО, фокусирани върху “резултати от ученето” е сериозна база и предпоставка за създаване на условия, необходими за внедряването на европейските инструменти в ПОО - ЕКР/НКР, ECVET, Европас, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене и др.
3. Чрез участие в международни проекти, семинари, работни срещи и дискусии НАПОО непрекъснато повишава и обогатява експертния си капацитет, свързан със създаване на предпоставки за прилагане на европейските инструменти в ПОО в национален контекст – ЕКР, ECVET, Европас и др.
4. Дефинирането на “резултатите от ученето” (елемент 4 на ДОО), както и “описанието на професията” (елемент 2 на ДОО) направиха ДОО по-достъпни и по-лесни за разбиране от всички ползватели, макар че затрудниха разработващите.
5. Количествените показатели показват, че през 2010 г. се запазва тенденцията НАПОО да разработва със собствено финансиране и с наличния експертен ресурс средно между 15-18 проекта на ДОО, като е изпълнен планът за разработване на нови и актуализиране на стари ДОО.
6. Необходимо е по-добро мотивиране (вкл. и финансово) и по-прецизен подбор на външните експерти, участващи в разработване на ДОО за придобиване на квалификация по професии.
7. Необходимо е да се търсят допълнителни възможности за ресурсно обезпечаване на процеса на разработване/актуализиране на ДОО.

8. Изпълнен е поетият през 2009 г. от НАПОО ангажимент по всички професии, включени в план-приема, и по най-предпочитаните професии да има разработени ДООИ.

2.2. Актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение

Съгласно чл. 42, т. 3. на ЗПОО, НАПОО разработва и предлага на министъра на образованието, младежта и науката Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО). В Плана за 2010 г. по приоритет е предвидено изпълнението на дейност **“Усъвършенстване на Списъка на професиите в съответствие с променящите се нужди на пазара на труда и с Националната класификация на професиите и длъжностите”**.

Внесените в НАПОО предложения през годината са обсъдени съобразно действащата Процедура за актуализиране на Списъка на професиите за професионално образование и обучение от ЕК и УС на НАПОО.

Одобрените предложения са представени на министъра на образованието, младежта и науката за съгласуване и издаване на заповед за актуализиране на СППОО. През 2010 г. са издадени две заповеди за актуализиране и допълване на СППОО, като промените своевременно са отразени в СППОО и оповестени на интернет страницата на НАПОО от 18.05.2010 г.

НАПОО продължава да прилага разработената през 2009 г. Процедура за промени в учебната документация на ЦПО в съответствие с промените в СППОО, утвърдени със заповед на министъра на образованието и науката през м. 02.2009 г.

За улесняване на потребителите на СППОО измененията и допълненията, направени през 2010 г., са публикувани своевременно на интернет страницата на НАПОО.

Проведени са 10 заседания на ЕК по професионални направления, на които са обсъдени предложенията за промени в СППОО, внесени в НАПОО.

Одобрените от ЕК предложения са представени в УС на НАПОО, а след приемането им от УС, са внесени в МОМН.

През 2010 г. в УС на НАПОО са **внесени за обсъждане 11 на брой предложения за изменение и допълнение на СППОО**.

Вносителите, чиито предложения не са одобрени, писмено са уведомени за резултата, като са им дадени и препоръки за подобряване на предложението и привеждането му в съответствие с изискванията, заложи в процедурата.

ИЗВОДИ:

1. Внасянето на предложения за включване на нови професии/специалности в СППОО през 2010 година продължава да е активно - 11 броя.
2. Преобладаващата част от предложенията са за включване в СППОО на нови професии/специалности, по които на лицата, заети с практикуването им, не е провеждано професионално обучение.
3. Част от предложенията са за включване в СППОО не само на нови професии, а и за допълване и разширяване броя на професионалните направления в СППОО, съответстващи на класификацията на областите на образование и обучение.

4. Процедурата за актуализиране на СППОО улеснява вносителите при подготовката на предложенията и при изготвяне на мотивирана обосновка за необходимостта от съответната промяна.
5. Участието на представителите на работодатели и работодателски организации в заседанията на ЕК и в УС, на които се обсъждат предложения за промени в СППОО, съдейства за вземане на компетентно решение.

2.3. Усъвършенстване на дейностите по лицензиране и развитие на мрежата от центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране

Две от основните функции на НАПОО са: съгласно **чл. 42, т. 2 от ЗПОО** “издава и отнема лицензии за професионално обучение и професионално ориентиране” и съгласно **чл. 42, т. 10 от ЗПОО** “създава и поддържа регистър на центрoвете за професионално обучение и на центрoвете за информация и професионално ориентиране и за издадените и отнетите лицензии”. В тази връзка оптимизирането на мрежата от лицензирани центрове и осигуряването на качеството на професионалното обучение е основна задача на НАПОО и през 2010 г. През отчетния период са лицензирани **70** нови центъра (132 през 2007 година, 161 през 2008 година, 130 през 2009 година), а **42** центъра са допълнили лицензиите си с нови професии и специалности (38 през 2007 година, 47 през 2008 година, 59 през 2009 година). Очертава се тенденция за намаляване броя на лицензионните процедури за разкриване на нови центрове за професионално обучение, както и на процедурите за изменение на лицензиите с добавяне на нови професии и специалности. Дейностите, които осъществяват ЦПО и ЦИПО, са свързани със засиленото финансиране по европейските програми и дават възможност на безработни и заети лица да осъществяват плановете си за повишаване на квалификацията и успешно кариерно развитие.

Съгласно **чл. 42, ал. 13 от ЗПОО**, НАПОО “разработва и утвърждава формуляри и образци на документи за лицензиране”. Във връзка с облекчаване на административните услуги, свързани с регулаторните режими (лицензиране на ЦПО и ЦИПО, изменение на издадена лицензия), през отчетния период са **актуализирани заявлението, формулярът и указанията за лицензиране на ЦПО и ЦИПО**, разработени съгласно изискванията на чл. 49а от ЗПОО. Тези промени са наложени от необходимостта лицензионната процедура да се опрости - отпадна задължението за представяне от кандидатите - новорегистрирани или пререгистрирани в Агенцията по вписванията, да представят Удостоверение за актуално състояние и Документ за Единен идентификационен код (ЕИК). НАПОО прави служебна проверка относно всички обстоятелства по посочения в заявлението ЕИК.

С цел усъвършенстване на лицензионната процедура и улесняване работата на външните експерти и експертните комисии са подготвени и одобрени от УС на НАПОО **Инструкция за работа на външните експерти на НАПОО** при лицензиране на центрове за професионално обучение и центрове за информация и професионално ориентиране и **Вътрешни правила за работата на експертните комисии** на Националната агенция за професионално образование и обучение. За да се улесни работата на оценяващите експерти при лицензионната процедура, както и за по-голяма прозрачност във връзка с представената материално-техническа база за обучение на кандидатите за лицензиране, е разработен и включен в лицензионната документация допълнителен Формуляр за подробно описание на материално-техническата база за обучение, който е неразделна част от лицензионния формуляр.

През изминалата 2010 година **НАПОО осъществи 167 проверки /над 4 пъти повече спрямо 2009 г./ на място на дейността на центрове за професионално обучение в изпълнение на чл. 49, в от ЗПОО.** Рязко намалелият интерес към лицензиране на нови центрове освободи ресурс за задълбочаване и разширяване на контролната функция на НАПОО без увеличаване на щатния персонал.

За сравнение виж Таблица 1.

Таблица 1.

Извършен последващ контрол на ЦПО по години

Показатели	Година							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Планирани проверки	8	39	33	35	8	14	13	40
Проверки по чл. 22, ал. 8 от ЗПОО (неподали годишна информация за дейността си) и чл. 49г, ал. 3 и ал. 6 от ЗПОО	-	-	-	-	-	-	7	92
Проверка по сигнал	1	2	6	2	-	1	-	3
Съвместни проверки с АЗ	-	-	8	-	30	45	19	32
Общо	9	41	47	37	38	60	39	167

По време на проверките са констатирани сходни грешки в дейността на центрoвете при организирането, провеждането, приключването, удостоверяването и цялостното администриране на квалификационните курсове. За да подпомогне и подобри работата на центрoвете за професионално обучение, НАПОО разработи и публикува на електронния си сайт в интернет следните два документа: **Необходими документи (доказателства) за проведено професионално обучение и Инструкция за организация, оценяване на изпитите за придобиване на професионална квалификация** при завършване на професионално обучение и поддържане на документацията на центъра за професионално обучение.

С цел прозрачност на дейността е **актуализирана и одобрена от УС на НАПОО процедурата за отнемане на лицензия** за професионално обучение и за професионално ориентиране.

Външните експерти, участващи като оценители в процедурите за лицензиране, както и организаторите на обучението в ЦПО, са консултирани редовно от експертите на НАПОО. През 2010 г. отново е направен преглед и е актуализиран списъкът на външните експерти, които извършват оценки по лицензионни процедури.

Продължава успешното прилагане на процедурата за допълване на издадена лицензия и процедурата за изменение на наименованията на професии и специалности в лицензиите на ЦПО във връзка с изменения в СППОО.

Конкретните количествени показатели, характеризиращи най-общо дейностите по лицензирането на ЦПО и ЦИПО през 2010 г., са:

- **Проведени са общо 12 576 консултации** (в НАПОО, по телефона, по e-mail), от които най-голям брой са с кандидати за лицензиране и с представители на лицензирани ЦПО, със служители от Дирекциите “Бюро по труда”, с външни експерти по лицензионните процедури и с

потребители на професионално обучение. Средно на работен ден експерт от отдел “Лицензиране” извършва 6 консултации.

- **Лицензирани са 70 нови ЦПО и ЦИПО, а разширени с нови професии и специалности са лицензиите на 42 ЦПО.** Измененията в броя на лицензионните процедури могат да се проследят на Таблица 2, Фиг. 2 и 3.

Таблица 2.

Приключени лицензионни процедури за периода 2006 - 2010 г.

Година	Брой лицензирани процедури *	Брой професии в лицензионните процедури	Брой специалности в лицензионните процедури
2006	130	1250	2003
2007	170	1779	2845
2008	208	2624	4367
2009	189	2284	3749
2010	112	968	1364

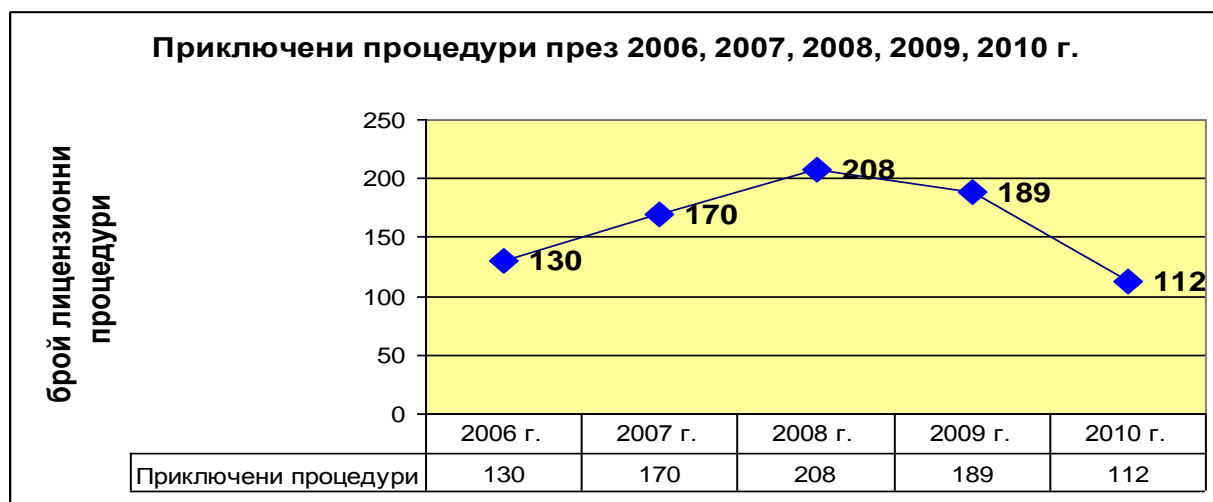
Забележка: Броят на лицензионните процедури включва броя на лицензираните ЦПО и броя на изменените лицензии на ЦПО и ЦИПО.

Фиг.2

Във фигура 3 ясно е очертана тенденцията към намаляване броя на приключените процедури след 2008 г., поради обективно намаляващия интерес към лицензиране на ЦПО. Факторите за тази тенденция, особено след 2009 г., са свързани с относителното насищане на пазара с даставчици на обучителни услуги както по брой, така и по признака “териториално разположение”.

Фиг. 3.

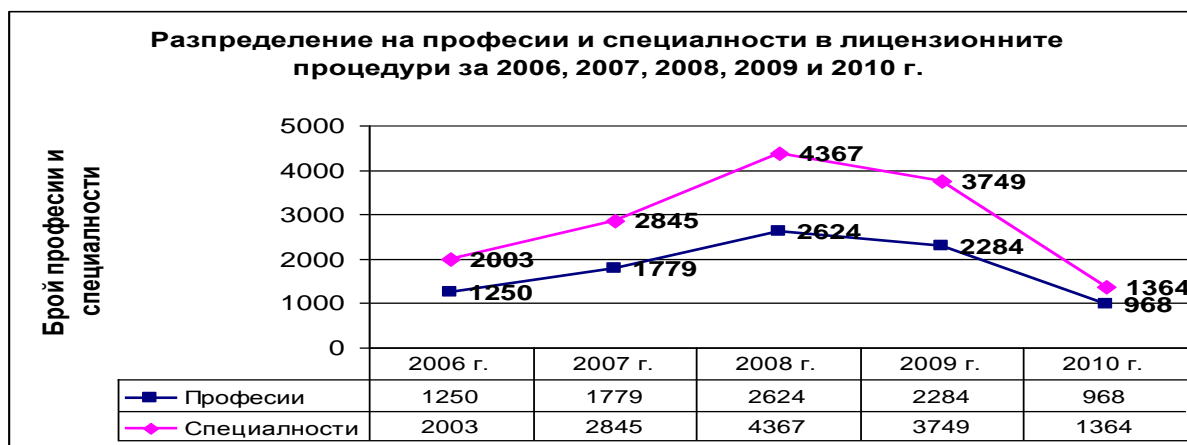
По-важни количествени индикатори:

- **Средният брой лицензирани центрове** (нови лицензии и изменения на лицензии) на експерт от отдел "Лицензиране" е 15 (при 31,5 за 2009 г., 26 за 2008 г., 24,5 за 2007 г., 18,5 за 2006 г. и 15 за 2005 г.);
- **Средната продължителност на лицензионната процедура** - два месеца и 10 дни от подаване на документите в НАПОО е с 22 % по-кратък от нормативно определения срок от три месеца;
- **Проведени са 106 заседания на ЕК** по съответните професионални направления;
- **Общият брой на лицензираните центрове** за професионално обучение в края на 2010 г. е 877, а на центрoвете за информация и професионално ориентиране е 3;
- **Отнети лицензии – 63;**
- След приключилите лицензионни процедури и процедури по отнемане на лицензии, **действащите центрове за професионално обучение в края на 2010 г. са 814.**

През 2010 г. разпределението на професиите и специалностите е както следва: **професии – 968, специалности – 1364** (Фиг. 4), от които:

- нови лицензии: професии – 603 бр., специалности - 859 бр.;
- изменени лицензии: професии – 365 бр., специалности - 505 бр.

Фиг. 4.

НАПОО поддържа успешно следните официални регистри: регистър на ЦПО с открита процедура за лицензиране, регистър на лицензираните ЦПО, регистър на ЦИПО с открита процедура за лицензиране, регистър на лицензираните ЦИПО.

Качествени показатели, свързани с лицензионните процедури:

- Документите за разглеждане от експертните комисии са подготвени качествено – няма върнати документи за преработване;
- Сроковете за лицензиране, определени в процедурата, се спазват стриктно и акуратно. Няма просрочени лицензионни процедури;
- Не са постъпили жалби и възражения във връзка с работата на експертите и служителите на НАПОО;
- Работата на НАПОО по лицензиране на ЦПО и ЦИПО се осъществява при пълна прозрачност. Критериите, процедурите, изискванията и формулярите за кандидатстване за лицензиране са публикувани в уеб сайта на НАПОО и се актуализират в зависимост от взетите от УС решения;
- Съгласно чл. 42, т. 10 на ЗПОО, НАПОО поддържа актуални регистри на лицензираните центрове и на кандидатите за лицензиране, достъпни в интернет, за потребителите и заявителите на професионално обучение;
- Спазването на стандартите за административно обслужване при лицензиране дава възможност за по-голяма ефективност в работата на администрацията;
- Лицензионната процедура работи успешно и в режим на прозрачност.

ИЗВОДИ:

1. През 2010 г. се задълбочава тенденцията към намаляване на процедурите по лицензиране на нови центрове за професионално обучение. В края на 2010 г. броят на **действащите лицензирани центрове е 814.**
2. Интересът на ЦПО и през 2010 г., както през целия предишен период, е насочен предимно към квалификации по професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство.
3. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове. Тази тенденция съответства на разпределението на икономически активното население в страната и показва по-големия интерес към повишаване на професионалната квалификация в големите градове.
4. Качеството на дейността по лицензионните процедури е на много добро равнище и гарантира прозрачност и достъпност за фирмите и организациите, желаещи да лицензират ЦПО и ЦИПО – представените за разглеждане в експертните комисии материали са на високо професионално ниво, няма върнати документи поради нарушена процедура, няма неспазени срокове, няма жалби и сигнали за нарушения от потребителите.
5. Достигната е оптимална продължителност на лицензионната процедура. Основни фактори за ускоряване на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и съответно повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документации и повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупан опит.

6. През 2010 г. се запазва тенденцията към увеличаване на интереса към лицензиране на нови ЦПО, въпреки появилата се тенденция за намаляване на лицензионните процедури.

7. През 2010 г. е лицензиран един център за информация и професионално ориентиране. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране на такива центрове.

9. Решително пренасочване на ресурсите в отдел „Лицензиране“ от дейност по лицензиране към контрол и мониторинг, осигуряване на качеството в ПОО и прилагане на европейските инструменти по валидиране и трансфер на кредити. Процес, ясно очертан и в плана за 2011 г.

2.4. Осигуряване и управление на качеството на професионалното обучение в ЦПО

Основната дейност по този приоритет е на основание **чл. 42, т. 2а** от ЗПОО: “осъществява контрол на дейността на лицензираните институции в системата на професионалното обучение” и е свързана с осъществяване на **последващ контрол на лицензираните центрове**. Тъй като издадената лицензия е безсрочна, контролът е основен инструмент за осигуряване и управление на качеството на провежданото професионално обучение. **Успешно се прилага** Системата за мониторинг и последващ контрол на лицензираните ЦПО, както и Методиката и процедурата за осъществяване на последващ административен контрол на ЦПО.

Проверките на дейността на ЦПО от експертите на НАПОО са съществен елемент за осигуряване устойчивост на качеството на професионалното обучение. Основната им цел е гарантиране на изпълнението на критериите, приложени в процеса на лицензиране, на изискванията и условията на лицензията. Осъществяването на последващ контрол е регламентирано нормативно в Закона за професионалното образование и обучение. За първи път беше приложена съвместна методика между НАПОО и НСИ и форма за годишна отчетна информация на центровете. Беше събрана и обработена цялата информация за съвкупността – лицензирани ЦПО, което е прецедент в практиката на двете институции. Това позволи да се осигури пълно сходство между информационните масиви на НАПОО и официалната статистика.

Извършените **167 проверки** на центрове за професионално обучение доведоха до **окончателно отнемане на 51 лицензии**, поради преустановяване на дейността на центровете за повече от 12 месеца. **Заличени са 4 лицензии**, поради заличаване на фирмите от Търговския регистър. На **31 центъра са отнети лицензиите за срок от 6 месеца** във връзка с неподаване на годишна информация за 2009 година. От тях 18 са подали годишните си информации в посочения шестмесечен срок, а на 13 лицензиите са отнети окончателно.

При проверките на ЦПО се установи следното:

- Най-общо дейността на центровете при провежданото обучение съответства на изискванията на нормативната уредба - Закона за професионалното образование и обучение; Наредба 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване и Наредба 4 от 16 април 2003 г. за документите за системата на народната просвета. Констатираните пропуски са предимно по отношение на квалификацията на обучаващите и при процедурите за провеждане на държавните изпити.
- Теоретичното и практическото обучение е организирано в материално-техническа база, съответстваща на ДООИ за придобиване на квалификация по професия. Документацията се води редовно и се съхранява по установения ред.

- Преустановяването на дейността на центровете за повече от 12 месеца може да се установи чрез набирането на годишна информация или при планирана проверка.

В резултат на извършените проверки могат да се направят следните обобщения:

- Центровете за професионално обучение не нарушават условията на издадената лицензия.
- Центровете имат капацитет да осигуряват качество на професионалното обучение – наличие на добра материално-техническа база, осигуреност с обучаващи, добре структурирани учебни планове и програми.
- Констатираните пропуски са предимно от организационен характер, но отстраняването им е от голямо значение за осигуряване качеството на професионалното обучение.
- Провеждането на системен контрол от страна на заявителя гарантира повишаване на качеството на професионалното обучение.

НАПОО осъществява **постоянно наблюдение върху дейността на ЦПО посредством набиране на годишна информация за дейността им през предходната година**, съгласно чл. 22, ал. 8 на ЗПОО. Съгласно чл. 42, ал. 12 от ЗПОО функция на НАПОО е да **“определя индикатори за предоставяне на годишната информация по чл. 22, ал. 8”**. В тази връзка НАПОО, съвместно с Националния статистически институт, разработи специален формуляр за предоставяне на годишна информация, който ще се ползва съвместно за целите на двете институции. Събирането на данни за дейността на центровете е от изключителна важност във връзка с натрупване на опит за изградената информационна система на НАПОО за търсенето и предлагането на професионално обучение.

През отчетния период е събрана годишна информация за дейността на центровете през 2009 г. Годишна информация са подали 730 центъра за професионално обучение. През 2009 г. са проведени общо 5093 броя квалификационни курсове. Обучени са общо 11 062 лица с придобиване на степен на професионална квалификация и 55 125 лица - в квалификационните курсове за обучение по част от професия. Основната част от квалификационните курсове се финансира от работодателите и по европейски програми.

Набирането на годишна информация от ЦПО е част от системата за последващ контрол на центровете и е от изключителна важност за формирането на бъдещата политика на Агенцията. В тази връзка могат да се направят **следните обобщения:**

- Използваната от НАПОО методика за събиране на годишна информация от ЦПО е работеща и достатъчно надеждна от гледна точка на: набирането на данни във връзка с пазара на обучаващи услуги за лица над 16-годишна възраст в страната, търсенето на професии и специалности на пазара на труда, начина на организиране и финансиране на квалификационното обучение.
- На този етап от дейността на НАПОО получаването на годишна информация от центровете е единственият начин за непрекъснато наблюдение и възможност за контрол върху дейността им във връзка с изпълнението на чл. 49г от ЗПОО, който регламентира условията за отнемане на лицензия, когато ЦПО не е започнал да осъществява дейност най-късно 12 месеца от издаването на лицензията или е преустановил дейността за повече от 12 месеца.
- След нормативно регламентиране на задължението за подаване на годишна информация от центровете за професионално обучение, резултатите от изследването ще бъдат значително по-пълни, обективни и полезни.

ИЗВОДИ:

1. Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение.
2. Запазва се тенденцията за извършване на проверки на ЦПО като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението.
3. Осъществените планирани проверки са допринесли за подобряване на работата в ЦПО.
4. Проверките констатира, че учебните планове и програми, по които се провежда професионалното обучение в ЦПО, съответстват на ДООИ.
5. Чрез получаваната годишна информация за дейността на ЦПО, НАПОО осъществява постоянно наблюдение върху дейността на центровете.
6. Нерешен остава проблемът във връзка с недостатъчния административен капацитет на НАПОО за осъществяване на последващ контрол на лицензираните центрове. Необходимо е да се създаде звено към НАПОО, което да осъществява контрол на качеството на професионалното обучение.

3. ДВУСТРАННО, МНОГОСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ПОО В ЕВРОПЕЙСКИ КОНТЕКСТ

3.1. Участие в междуведомствени работни групи, консултативни съвети, семинари

Включените в плана за 2010 г. задачи в рамките на приоритета са изпълнени, **съобразно сроковете и работните графици без констатирани проблеми.**

Представители на НАПОО са участвали със становища и предложения в проведените през отчетния период заседания на **16 междуведомствени работни групи:**

- Междуведомствена работна група за разработване на Националния план за действие по заетостта 2011 г.;
- Междунституционална работна група за координиране и организация на дейностите в изпълнение на Рамково споразумение за сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение;
- Междуведомствена работна група за разработване на национална „пътека“ за достигане на по-голяма гъвкавост и сигурност на пазара на труда;
- Междуведомствена работна група към МТСП за актуализиране на НКПД;
- Междуведомствена работната група към МОМН за създаване на национална рамка за осигуряване на качеството;
- Междуведомствена комисия за съставяне на съкратения списък за избор на обучаващи организации към Министерството на земеделието и горите по програма „Сапард“;
- Междуведомствена работна група към МТСП за разработване на система за проучване и прогнозиране на потребностите от работна сила с определена квалификация в България;
- Междуведомствена работна група към МЗХ за разработване на нормативен акт, свързан с изпълнение на изискванията на ЗРКЗГТ;

- Работна група в Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция за реализиране на мярка 111 „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“ в Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на сравнителни таблици за съотнасяне на националните образователни степени с Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот;
- Междуведомствена работна група за изготвяне на План за действие за 2010 г. за изпълнение на Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2008-2013 година;
- Междуведомствена работна група за разработване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта;
- Междуведомствена работна група за поддържане на Списъка на регулираните професии в Р България;
- Работна група за изработване на Стратегия за интегриране на бежанците в Република България;
- Работна група към МИЕТ за изготвяне на проект за изменение и допълнение на Закона за занаятите;
- Консултативен съвет за развитие на сектор „Облекло и текстил“ към МИЕТ за разработване на нова стратегия за развитие на сектора.

И през 2010 г. НАПОО участва с позиции, мнения, предложения в работата на общо **14 постоянни работни групи, комитети и др.:**

- Работна група 2 „Свободно движение на хора“;
- Работна група 16 „Образование и обучение“;
- Работна група 3 „Право на установяване и свободно предоставяне на услуги“, въз основа ПМС № 85 от 2007 г. за организация и координация по въпросите на ЕС;
- Национален съвет за насърчаване на заетостта към министъра на труда и социалната политика;
- Национален консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила към МТСП;
- Направляващ комитет за Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“;
- Комитет за наблюдение по програма „Сапард“;
- Управителен съвет и Изпълнително бюро на Българския център по заваряване;
- Комисия 2 „Човешки ресурси“ към Консултативния съвет за развитие на българската дървообработваща и мебелна промишленост;
- Научна секция „Педагогика и психология“ към Съюза на учените в България;
- Заседания на постоянно действащ форум „Въвеждане на социалните стандарти за КСО в България“, организиран от Балканския институт на ТСП и Германските дружества за техническо развитие;
- Оценителна комисия на постъпили заявления по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за предоставяне на обучение срещу ваучери за професионална квалификация и ключови компетентности на безработни и заети лица;
- Оценителна комисия по процедура за директно предоставяне на финансова помощ по приоритетна ос 6 „Повишаване на ефективността на институциите на пазара на труда,

социалните и здравни услуги”, процедура BG 051PO 001 - 6.2.04 „Подпомагане на здравните услуги чрез изграждане на платформа за информиране и дистанционно обучение”.

През отчетния период НАПОО участва със свои представители в 3 европейски мрежи:

- Европейска мрежа за изработване на референтна рамка за осигуряване на качеството в ПОО;
- Европейска мрежа за създаване и развитие на европейска система за трансфер на кредити в ПОО;
- Европейска мрежа за политиката в областта на ориентирането през целия живот.

Служители от НАПОО са участвали в следните форуми:

Работни срещи и конференции по международни проекти, в които НАПОО е партньор

- По проект "Разработване и апробиране на Система за трансфер на кредити за усъвършенстване на мобилността в химическата индустрия" (CREDCHEM) - работна среща на партньорите, работна среща с учители от четири професионални гимназии в страната, участващи в проекта, за обсъждане на въпроси, свързани с разработване на единица резултати от учене по химическите професии и подготовка на проекти за кандидатстване за мобилност през 2010 г.;
- По проект "Трансфер на френската квалификация - приеман родител" – участие в работни срещи на партньорите и в обучение, свързано с методиката на разработване на професионален и образователен стандарт, проведено във Франция;
- По проект "Самооценка на компетенциите на учителите от ПОО" - заключителна конференция в София с участието на партньорите по проекта от Малта и Турция.

Форуми по проекта на НАПОО по Оперативна програма “Административен капацитет” на тема

“Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение” - информационни дни в София и в страната и заключителна конференция по проект за представяне на надградената информационна система на НАПОО за модерно и качествено обслужване на гражданите и бизнеса при достъпа до електронни административни услуги и обслужването на регулаторните режими (включени са представители на МТСП, АЗ, МИЕТ, МТИТС, БСК, АИКБ, КНСБ, КТ "Подкрепа", университети, ЦПО).

Семинари, конференции, работни срещи по проекти, финансирани от ЕС

- По проект в рамките на Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” на тема “Разработване и внедряване на информационна система за оценка на компетенциите на работната сила по браншове и региони”, изпълняван от Българската стопанска камара – участие в семинар за представяне на проекта, в дискусиата за изграждане на национална референтна мрежа и в учредяването на Национален съвет за оценка на компетенциите, на който председателят на НАПОО е съпредседател;
- Семинар за представянето на проект по програма „Леонардо да Винчи” на тема „Модернизиране на обучението през целия живот на основата на професионални стандарти за знания, умения и компетенции”, организиран от Института за следдипломна квалификация при УНСС;

- Семинар за обучение на обучители по проект “Създаване на европейски сертификат за термален агент” (Therm), програма „Леонардо да Винчи” и международен семинар за валоризация на резултатите по проекта, организирани от българския партньор по проекта. В резултат от проведените обсъждания с екипа по проекта, СППОО е допълнен с нова професия “Изпълнител на термални процедури”, II ст. на професионална квалификация;
- По проект "Европейска интеграция на Югоизточна Европа. Осъществяване на европейската квалификационна рамка в TVET" - участие в работни срещи в страната и в държавите-партньори, фасилитирани от консултанти от "InWent" (Изграждане на международен капацитет, Магдебург, Германия), в рамките на които са изпълнени конкретни практически задачи: преглед и сравняване на стандартите за придобиване на квалификация по професията "Хлебар"; преглед и сравняване на стандартите за придобиване на квалификация по професиите "Електротехник" и "Техник на енергийни съоръжения и инсталации" и дефиниране на единици резултати от ученето в съответствие с Препоръката на ЕК за изграждане на Европейска система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET); сравнение на стандарти и разработване на единици резултати от ученето по различни професионални направления; преглед на българския и румънския стандарт по професията "Сладкар" и разработване на примерни единици;
- По проект "INNOVET", програма “Леонардо да Винчи”, дейност Трансфер на иновации – участие в работна среща с представители на организации от държавите-партньори, на която са обсъдени възможности за допълване в СППО с нови специалности - "Мехатроника" и "Автомобилна мехатроника"; участие в международна работна среща по проекта, на която е представено обучението по “Мехатроника” и “Автомобилна мехатроника” в държавите-партньори по проекта, организирана от Център "Хирон", София. Подготвени са предложения за допълване на СППОО с нова професия - “Обща мехатроника” и нова специалност - “Автомобилна мехатроника”;
- Заключителна конференция по проект „Джендър измерения на концепцията за гъвкавост и сигурност в заетостта” (финансиран по Програма ПРОГРЕС на Европейската комисия), организирана от МТСП;
- Работно ателие по програма „Грюндвиг” на тема “Кариерното ориентиране през целия живот”, инициатирано от Центъра за обучение и консултации, София – подготвена и изнесена презентация на тема “Кариерното ориентиране в България”;
- По проект "Разработване и адаптиране на Ръководство за енергийно-ефективно саниране на сгради" (EURO EnEff), програма "Леонардо да Винчи", трансфер на иновации - валоризационна конференция, организирана от Камарата на строителите в България, на която са представени: проектните дейности; енергийно-ефективни строителни продукти; европейски проекти в областта на професионалното образование и обучение;
- По проект GATEWAY, инициатиран от финландска организация – участие в семинар на тема "Компетентност, знание, мобилност", на който са представени и обсъдени възможностите и предизвикателствата за свободно движение на хора, трудовата мобилност и сътрудничеството между отделните държави в областта на образованието - организиран от Националния център за професионално обучение в системата на БТПП;
- Форуми за официално закриване на двустранното техническо сътрудничество между България и Германия, организирани от ГТЦ, посолството на ФРГ в България и МИЕТ – участие в обсъжданията по поставените теми: “Оценка на подходите и въздействието на българо-

германското техническо сътрудничество” и “Предизвикателства пред ЕС - ПОО - двигател на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в Югоизточна Европа”.

Семинари, конференции по актуални проблеми на ПОО, ученето през целия живот и развитието на човешките ресурси

- Национална конференция на тема "Осигуряване качество на професионалното образование и обучение в България", организирана от Британския съвет в партньорство с "Майкрософт";
- Конференция на тема "Европейски практики и модели за признаване на резултати от предходно обучение", организирана от КТ "Подкрепа" - представяне на модели за валидиране на предходно обучение в Холандия, Германия, Италия, България;
- Пета регионална конференция на тема "Корпоративна социална отговорност - безопасност и здраве при работа", организирана от Балканския институт по труда и социалната политика;
- Конференция на тема "Външно оценяване на резултати от учене. Провеждането на изпити в Германия", организирана от посолството на Германия в България;
- Конференция на тема "Образованието за възрастни в България - приносът на секторна програма "Грюндвиг", организирана от ЦРЧР;
- Семинар на тема "Ролята на синдикатите за разширяване достъпа до учене през целия живот", организиран от КНСБ и Фондация „Фридрих Еберт“;
- Обучителен семинар на тема "Европейска и национална политика по заетостта", организиран от ЦРЧР;
- Конференция на тема "Зимен туризъм в България";
- Конференция на тема "Селски и еко туризъм";
- Конференция на тема "Домашна грижа за хора в неравностойно положение", организирана от Сдружение „Реха“;
- Международен българо-руски семинар на тема "Професия без граници", организиран от НАПОО, съвместно с Националната агенция за оценяване и акредитация и Бургарския свободен университет;
- Информационен ден по Програма „Леонардо да Винчи“, дейност „Трансфер на иновации“, организиран от ЦРЧР;
- Инициатива "Мениджър за един ден" – "Обичате професията си? Споделете я с млад човек!" – участие в откриването и отчитането на резултатите.

През отчетния период **НАПОО инициира и организира дискусии, семинари и кръгли маси с участието на отговорните държавни институции и социалните партньори по различни теми, например:** Анализ на процеса на разработване на ДОИ за придобиване на квалификация по професии; Образование и обучение на младежи и възрастни в България, съобразено с потребностите и изискванията на пазара на труда; Предизвикателствата пред ПОО, дефинирани на проведената в Стокхолм европейска конференция; Изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране в България; Повишаване на участието на социалните партньори в професионалното образование и обучение в България; Участие на НАПОО във фомирането и реализирането на съгласувани политики в областта на професионалното образование, обучение и ориентиране.

3.2. Участие в проекти / международни проекти

Участието на НАПОО в международни проекти е доказателство, че европейското сътрудничество в областта на ПОО е от ключово значение за напредъка на всички равнища - европейско, национално и секторно. Опитът от дейността по проектите е полезен за вска една от заинтересованите страни, както и за постигане на консенсус и намиране на общ подход при решаване на конкретни проблеми в ПОО.

Проектната дейност на НАПОО през 2010 г. е ориентирана в две основни направления на дейност:

- Участие на НАПОО в действащите проекти, стартирали по различни секторни и оперативни програми;
- Подготовка и подаване на проектни предложения по обявените покани за предложения през 2010 г.

Целите и на двете направления са насочени към подпомагане процеса на модернизиране на системата на ПОО и създаване на условия и предпоставки, свързани с разработване на:

- общи европейски инструменти и принципи като ЕКР/НКР и ECVET,
- валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене;
- усъвършенстване на методологията за използване на “резултатите от ученето” при разработване на ДОИ за придобиване на професионална квалификация;
- допълване на СППОО с нови професионални квалификации и създаване на възможности за провеждане на професионално обучение по тези нови професии;
- подобряване на уменията на учителите от системата на ПОО;
- повишаване на компетентностите на заетите в определени професионални сектори;
- създаване на условия за социално включване на лица, застрашени от отпадане от системата на ПОО.

По първото направление на дейност - участие на НАПОО в действащи проекти, стартирали в предходни години по различни секторни и оперативни програми, е реализирано следното:

Програма „Леонардо да Винчи”

- Проект „Разработване и апробиране на система за трансфер на кредити за усъвършенстване на мобилността в химическата индустрия” (CREDCHEM), 2009-2012 г., инициатор Федерален институт за професионално обучение, BIBB, Германия.

Резултати:

- Разработени са описания на резултати от ученето за професии от химическата индустрия (в производството и химическите лаборатории).
- Разработени са “единици резултати от ученето”, по които през 2011 г. и 2012 г. ще се реализират мобилности на ученици;
- Разработени са подходи и инструменти за документиране и доказване на постигнатите по време на мобилностите “резултатите от ученето” в приемащата държава и валидирането им в изпращащата държава, както и необходимите подкрепящи инструменти;
- Разработена е Рамка за фазите на мобилност в химическата индустрия.
- Проект „Подкрепа на учителите по професионално образование и обучение за самооценяване на квалификацията”, 2009-2010 г., инициатор Industry Watch Group Ltd., България

Резултати:

- Разработен е достъпен он-лайн “Въпросник за самооценка на квалификацията и уменията”, предназначен за учителите и преподавателите от системата на професионалното образование и обучение;
- Трансфериран към държавите-партньори он-лайн въпросник, предназначен за целите на самооценяването на учителите от ПОО;
- Разработено е “Ръководство за учителите от ПОО”, съдържащо инструктивен документ за използване на Въпросника за самооценка;
- Проведено е тестване на Въпросника за самооценка на учителите от ПОО;
- Проведени са обучения на учители от системата на ПОО в България по прилагане на “Въпросника за самооценка”;
- Проведени са семинари за разпространение на резултатите от проекта;
- Изготвен е “Анализ на данните от попълнения от учителите Въпросник за самооценка”.
- **Проект „Трансфер на френската квалификация „Семеен асистент” (AFUE), 2009-2011 г.,** инициатор СУ „Св. Климент Охридски”

Целта на проекта е подобряване на подготовката на обучителите на приемните семейства в държавите-партньори, на базата на адаптиране на доказал предимствата си модел във Франция. В рамките на проекта се предвижда да бъдат постигнати следните резултати:

- Разработен Доклад за актуалното състояние на възможностите за осигуряване на социални и образователни грижи за децата в неравностойно положение и диагностика на нуждите от професионализация в България;
- Европейски синтез на актуалното състояние и диагностика на нуждите от професионализация в Румъния, България и Унгария;
- Проведено изследване на условията за трансфер на френската квалификация „Семеен асистент” на базата на актуалното състояние и диагностиката на нуждите от професионализация в България;
- Подготвено описание на професията “Професионален приемен родител” в България;
- Европейски синтез на описанията на професията “Професионален приемен родител” в България, Унгария и Румъния;
- Разработване на професионален стандарт за професията “Професионален приемен родител” в България;
- Подготвен е Списък на педагогическите ресурси в България за обучение на професионални приемни родители;
- Създадена е интернет страница на проекта www.projetafue.eu – публикувани са постигнатите резултати и разработени продукти по проекта на езика на държавите-партньори и на френски език, който е работният език на партньорството.

Освен изброените продукти, за НАПОО като партньор от изключително значение е обогатяването с нови идеи на методологията за разработване на професионални стандарти.

Тематична покана за предложения по приложението на Европейската квалификационна рамка:

- **Проект „Процес на съотнасяне с ЕКР – примери и предложения” (EQF-Ref), 2009- 2011 г.,** инициатор Изследователска лаборатория 3s, Австрия

Резултати:

Проектът цели подпомагане на комуникацията между държавите-партньори (Австрия, България, Чехия, Финландия, Германия и Холандия), стимулиране обмена на опит и развитие на "взаимно доверие" при съотнасянето на националните нива на квалификации с Европейската квалификационна рамка (ЕКР).

- Разработване на национални аналитични доклади, описващи етапите и процедурите, които всяка държава-партньор планира или вече е изпълнила за съотнасяне на националните квалификационни нива с нивата на ЕКР.

- Сравнителен/Оценъчен доклад, който да съдържа приликите и разликите в подходите на отделните държави, оценка на информацията, представена в националните доклади на базата на критерии, разработени от Консултативния съвет към ЕК във връзка с прилагането на ЕКР.

- Предложение за структура на "Доклад за съотнасяне" – предложението е разработено на базата на критериите, предоставени от Консултативния съвет към ЕК във връзка с прилагането на ЕКР.

• **Проект "Европейска интеграция на Югоизточна Европа. Прилагане на европейската квалификационна рамка в TVET", 2009-2012 г.,** инициатор "InWent" (Изграждане на международен капацитет, Магдебург, Германия и МОМН)

Резултати:

- Преглед и сравняване на стандартите за придобиване на квалификация по различни професии - "Електротехник", "Техник на енергийни съоръжения и инсталации", "Хлебар-сладкар" и извеждане на примерни "единици резултати от ученето" в съответствие с ECVET-препоръката.

- Повишаване и обогатяване на експертния капацитет на НАПОО по прилагане на европейските инструменти в национален контекст – ЕКР, ECVET и др.

• **Оперативна програма Административен капацитет:**

• **Проект „Повишаване капацитета на НАПОО за предоставяне на качествени електронни административни услуги в областта на продължаващото професионално обучение”, 2009-2010 г.**

Общата цел на проекта е подобряване работата на НАПОО за модерно и качествено обслужване на гражданите и бизнеса при достъпа до електронни административни услуги и обслужването на регулаторни режими, свързани с административното обслужване, осигурявано от Агенцията.

Специфичните цели са:

- Повишаване квалификацията на служителите и подобряване обслужването на гражданите и бизнеса при предоставяне на информация чрез електронните административни услуги от НАПОО;

- Облекчаване на административните процедури, свързани с регулаторните режими за лицензиране на доставчици на професионално обучение и при подаване на информация за годишната дейност на лицензираните центрове чрез обслужването им в он-лайн режим;

- Оптимизиране на механизмите за обратна връзка с потребителите на административни услуги, предоставяни от НАПОО. Надградената информационна система (ИС) съдържа модули, които ще автоматизират процесите, като се осигури он-лайн въвеждане на информацията, свързана с регулаторните режими, и получаване на он-лайн информация за статуса на подадените документи. ИС ще позволи подаване на сигнали, предложения и информация за удовлетвореността от предлаганите административни услуги.

Системата позволява изграждане на регистри като **елементите на националната квалификационна система**:

- регистър на лицензираните ЦПО и ЦИПО;
- регистър на професиите в системата на професионалното образование и обучение;
- регистър на обучаващите в системата на професионалното обучение;
- регистър на външните експерти;
- регистър на материалните бази;
- регистър на издадените документи за придобита професионална квалификация в ЦПО.

До края на 2010 г. са изпълнени целите и всички дейности. В проведените информационни дни са **взели участие 207 представители на целевите групи**, което показва заявен интерес от страна на бизнеса и обществото. Резултатите от проекта по всяка дейност могат да бъдат проследени на интернет страницата на НАПОО. Надградената информационна система ще бъде внедрена след сертифицирането ѝ, съгласно ЗЕУ и останалите нормативни документи, до 12.06.2011 г. През текущия период ЦПО, заявили желание в попълване на данни в системата по време на информационните дни, ще получат индивидуален IP адрес.

По второто направление на дейност - подготовка и подаване на проектни предложения по обявените покани за предложения през 2010 г. и други инициативи е реализирано следното:

- През 2010 г. НАПОО **подготви и представи за включване в селекционна процедура пет проектни предложения**:

- Проект "Методи и модели за самооценка на компетентности, придобити в резултат от неформално обучение", програма "Леонардо да Винчи", дейност Трансфер на иновации. Целта на проекта е да се обогатят процедурите по признаване на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене, с оглед въвеждане в практиката на разработения национален модел на "Система за валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене";

- Проект "Тестване на Системата за трансфер на кредити в ПОО в България", програма "Леонардо да Винчи". Основната цел на проектното предложение е практическото прилагане на Европейската система за трансфер на кредити в ПОО (ECVET) и подготовка на необходимите мерки за въвеждането ѝ в България в съответствие със сроковете, определени в Препоръката на ЕК;

- Проект "Недекларирана работа в нововъзникващи пазарни икономики, повишаване на пригодността за заетост чрез разработване на модули за обучение на обучаващи" по ограничена покана за предложения на ЕК "Развитие на техническото професионално образование и обучаващите методологии и услуги за неформалната икономика".

- Проект "Концепция за изграждане на регионални центрове за практическо обучение", представен на Британския съвет, София. Проектът е в съответствие с приоритетна област „Достъп и социално включване“ на "Стратегия 2020" и една от целите му е пълноценно социално включване на незаетите и отпадащите от образователната система лица.

- В резултат на проведената в НАПОО среща с представители на испанската фирма "Интеркооп" бе постигната договореност за участие в съвместни европейски проекти по програмата "Учене през целия живот". През м. декември стартира инициатива за разработване на проект по програма "Леонардо да Винчи", дейност "Партньорства", на тема "Осигуряване качеството на обучението по безопасност на храни и напитки".

- НАПОО се включи като **партньор в три проектни предложения по програма ПРОГРЕС на ЕС**, инициирани от Андалузката фондация за обучение и заетост (FAFFE):
 - “Ключови фактори за преобразуване на несигурността на заетостта в право на заетост по силата на подхода за половата принадлежност”;
 - “Развитие на обучението за прилагане на зелени технологии в малките и средните предприятия в хранително-вкусовата промишленост”;
 - “Наръчник в подкрепа на действията за превенция на отпадането от системата за образование и обучение”.
- НАПОО участва в подготовка на **предложение за Операция “Внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение”** по Приоритетна ос 3 “Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието”, Област на интервенция 3.1. “Подобряване качеството на услугите в образованието и обучението” на ОП “Развитие на човешките ресурси”. С приемането на Операцията на седмото редовно заседание на Комитета за наблюдение, НАПОО е утвърдена за бенефициент.

ИЗВОДИ:

1. През 2010 г. се наблюдава успешно развитие на двустранното и многостранното сътрудничество на НАПОО по значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, което надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление.
2. Продължава работата по проектите в рамките на програмите на ЕС - “Леонардо да Винчи” и “Грюндвиг” и по ОП ОПАК, в които НАПОО участва. Предвидените задачи са изпълнени в срок и етапните разработки отговарят на изискванията за качество.
3. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.

4. УПРАВЛЕНИЕ НА МАТЕРИАЛНИТЕ И ФИНАНСОВИТЕ РЕСУРСИ

4.1. Материална база

Материалната база на НАПОО е много добра, което създава нормални условия на труд.

4.2. Финансова дейност

Дейността на НАПОО и през 2010 г. се финансира със средства от държавния бюджет и от собствени приходи.

Държавната субсидия се изразходва изцяло за възнаграждения и социални осигуровки на щатния персонал и за текуща издръжка на административната дейност.

Собствените приходи са от такси за лицензионни процедури, които се изразходват за възнаграждения на членовете на УС, членовете на експертните комисии, услуги по граждански договори, командировки и текущи разходи за административно обслужване.

През 2010 г. НАПОО е получила субсидия от държавния бюджет в размер на 205 040 лв. Реализираните приходи от такси по процедури за лицензиране през годината са 240 000 лв. Предоставените средства по програма ОПАК възлизат на 151 723 лв. Динамиката на приходите се вижда от приложената справка (Таблица 3).

Таблица 3.

Справка разходи бюджет - динамика по икономически елементи и поделементи

Година	2009			2010		
Показатели	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна година	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна година	Относителен дял от общата сума
1	5	6	7	8	9	10
1. Субсидия от ДБ	170421	0.04	26.20	205040	0.20	34.36
2. Такси лицензиране	400631	-0.17	61.58	240000	-0.40	40.21
3. Проект ОПАК	79389		12.20	151723	0.91	25.42
4. Други приходи	134	0.00	0.02	52	-0.61	0.01
Общо:	650575	0.01	100.00	596815	-0.08	100.00
Лицензирани ЦПО	130	-0.19		70	-0.46	
Доп. лиценз на ЦПО	59	0.26		42	-0.29	
Утвърдени Д О И	32	-0.32		45	-0.24	

През текущата година са положени усилия за отчитане ефективността и ефикасността в работата на отделните звена в НАПОО. Анализирани са отделните етапи от действащите процедури и въз основа на направените изводи са оптимизирани разходите по тях.

През 2010 г. са извършени разходи с бюджетни средства за следното:

- Възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения – 183 372 лв.;
- Възнаграждения по извънтрудови правоотношения – 93 569 лв., в това число за възнаграждения на членовете на УС – 4 345 лв., за възнаграждения на членовете на експертни комисии – 30 880 лв., външни експерти по лицензионни процедури –18 970 лв., външни експерти по ДОИ 4 895 лв. и други външни услуги по граждански договори – 34 479 лв. (в т.ч. ОПАК 32 806 лв.).
- Социални и здравно-осигурителни вноски – 56 699лв.;
- **Текуща издръжка** – материали, външни услуги, командировки и други разходи – 263 175 лв. (в т.ч. външни услуги ОПАК 118 917 лв.).

Динамиката на разходите и тяхното натурално изражение се вижда от приложените справки (Таблица 4 и Таблица 5).

Таблица 4.

Справка разходи бюджет - динамика по икономически елементи и поделементи

Година	2009			2010		
	Показател	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна година	Относителен дял от общата сума	Отчет	Темп на изменение спрямо предходна година
1	5	6	7	8	9	10
1. Възнаграждения	331656	-0.02	50.98	276941	-0.16	46.40
2. Осигурителни вноски	71880	-0.09	11.05	56699	-0.21	9.50
3. Материали	62498	-0.17	9.61	38143	-0.39	6.39
Материали, малощенци	36376	-0.23	5.59	13575	-0.63	2.27
Гориво	15978	-0.11	2.46	17987	0.13	3.01
Облекло	5752	0.31	0.88	4641	-0.19	0.78
Представителни	4392	-0.17	0.68	1940	-0.56	0.33
4. Външни услуги	94265	0.09	14.49	201820	1.14	33.82
Други външни услуги	22216	1.75	3.41	163396	6.35	27.38
5. Други разходи	27809	0.00	4.27	23212	-0.17	3.89
6. Капиталови разходи	62467	0.74	0.18	0		0.00
Основен ремонт	0		9.60			0.00
Общо:	650575	-0.03	100	596815	-0.08	100
Средногодишна инфлация		7.8			4.5	
В това число ОПАК	79389			151723		

Таблица 5.

Натурални показатели

Показател	2009 г.	Изменение през годината	2010 г.	Изменение през годината
		брой		брой
Щатни бройки - ср. сп.	21	0	21	0
Заседания на УС	12	-3	5	-7
Лицензирани центрове	130	-31	70	-60
Допълване на лиценз	59	12	42	-17
Утвърдени ДОИ	32	-12	45	13

През 2010 г. по международни проекти са получени 87 516 лв. и са усвоени средства в размер на 95 652 лв.

От месец ноември 2010 г. НАПОО участва в програмата за временна заетост на МТСП "Старт в кариерата". Усвоени са 935 лв.

Анализирайки финансовото състояние на Агенцията, трябва да се отбележат следните факти:

- Относителният дял на разходите, извършени със средства от държавната субсидия през 2010 г., съставлява 34 % от общия размер на разходите.
- Размерът на индивидуалните работни заплати не е променян от месец юли 2008 г., като същият е под средната месечна заплата, определена за съответната длъжност.
- Съгласно нормативните разпоредби за изпълнение на Държавния бюджет през 2010 г. са предоставени 90 % от предвидените в бюджета средства за работни заплати.
- Средногодишният индекс на потребителските цени спрямо предходната година е 4,5%, като само на горивата и смазочните материали бележи ръст от 17.1 %.

Въпреки тежката икономическа криза дейността в Агенцията през 2010 г. не е нарушена.

НАПОО разработва програмен бюджет с детайлно бюджетиране на текущите и бъдещи дейности, обусловени от изисквания, посочени в документи на Европейския съюз.

НАПОО няма неразплатени вземания и задължения.

ИЗВОДИ:

1. Материалната база на НАПОО през 2010 г. се развива, условията на труд се подобряват.
2. Въведеното програмно бюджетиране и през 2010 г. води до оптимизиране на цялостната финансова дейност на НАПОО.
3. Финансовите средства през 2010 г. са изразходвани законосъобразно, при строг режим на икономии.

5. РАЗВИТИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ

5.1. Административно обслужване и управление на администрацията в НАПОО, достъп до обществена информация

Утвърждаване на принципите на добро управление, непрекъснато подобряване на качеството на административното обслужване, прозрачност и откритост на действията на администрацията, характеризират процедурите и технологиите, обезпечавщи административната дейност и административното обслужване в НАПОО. Акцентът в административното обслужване и за 2010 г. е върху използването на съвременни и иновативни технологични решения за обслужване и управление на изпълнението, насочени към предоставяне на услуги по електронен път, главно чрез надграждането на ИС на НАПОО.

Икономичното, ефективното и ефикасното изпълнение на дейностите на Агенцията се гарантира от успешното прилагане на системата за финансово управление и контрол (СФУК). Успешно функционират утвърдените до този момент вътрешни правила и инструкции по всички елементи на системата. Системата е изградена още през 2007 г. с епизодични обновявания и допълнения до 2010 г. В края на 2010 г. СФУК е основно обновена и актуализирана. Обновени са документите по всички елементи на системата, отнасящи се до вътрешни правила и процедури. Разширен е обхватът им по елементите Управление на риска и Мониторинг. Една от целите в оперативния план на НАПОО през 2011 г. е да се внедри обновената СФУК. Ръководството счита, че прилагането на пакета от обновени документи ще подобри още повече качеството на всички

извършвани от Агенцията дейности, особено в частта за мониторинг и контрол. Прилагането на СФУК ще бъде и стъпка към сертифицирането на НАПОО по ISO9001:2008 през 2011 г.

Основно задължение на ръководството е да изпълнява изискванията на ЗА, ЗПОО, ЗФУКПС и др. нормативни актове - наредби, постановления. Съгласно ЗА, НАПОО представи всички отчети за дейността си за 2009 г., изисквани от МС и МОМН в частта изпълнение на бюджета - самооценка на дейността по административното обслужване, доклад за дейността през 2009 г., в електронен формат.

Административното обслужване в Агенцията е организирано в съответствие с Наредбата за административно обслужване и Наредбата за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител. Обслужването на "едно гише" е утвърдена практика в НАПОО. През периода е обособена приемна за клиентите, която изпълнява функции и на библиотека. Обслужването на потребителите се извършва от експертите от отдел "Лицензиране", тъй като основният обем от въпроси е свързан с дейностите по лицензиране. Ежеседмично експертите подготвят списък с дежурните и телефоните, на които отговарят. Списъкът се обявява на информационното табло и в кабинета на председателя.

НАПОО предлага 10 административни услуги, включени в СУНАУ (Списък на унифицираните наименования на административните услуги). Осем от тях могат да се извършват по електронен път с надградената ИС по проекта на НАПОО по ОПАК. Осигурени са възможности да се следи статуса на подадените документи и поддържане на онлайн обратна връзка с потребителите. Цел, която администрацията на Агенцията постигна през 2010 г.

Надграждането на ИС на НАПОО осигури включването на Агенцията в системата на електронното правителство. Въвеждането на системата в действие може да се осъществи едва след нейното сертифициране в МТИТС. Крайният срок за това е 12.06.2011 г. Един от основните приоритети до края на 2011 г. ще бъде системата да започне да функционира, съгласно заданието.

Всички отзиви за работата на служителите от страна на клиентите, отразени в анкетните им карти, са отлични. Няма оплаквания и жалби по повод на некомпетентно и лошо администриране. Осигурява се максимална прозрачност и осведоменост на потребителите на достъпен за всички клиенти език и чрез всички възможни на този етап комуникации - поща, ел. поща, интернет сайт, денонощен телефон, факс. Прилагат се утвърдените вътрешни стандарти за административно обслужване, които са работещи и изпълними.

Няма постъпили сигнали за корупционни действия.

Поради местоположението на НАПОО - 5-ти етаж на сградата, обслужването на клиенти в неравностойно положение е затруднено. Сигнализирали сме за това в МОМН, собственик на сградата, но засега мерки за поставяне на асансьор не са предприети.

В изпълнение на Закона за администрацията и Наредбата за условията и реда за водене на Регистър на административните структури и актовете на органите на изпълнителната власт **редовно се поддържат регистърът на административните структури и регистърът за регулаторните режими** от определени от председателя служители. Задълженията са вписани в длъжностните им характеристики.

Общият брой на входящо/изходящи документи, заповеди и договори през 2010 г. е **5 432**. Няма просрочени преписки. Няма жалби по повод лошо администриране.

Достъпът до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация, е регламентиран в Агенцията чрез вътрешни правила, заповед и бланки за заявления. Със

заповед на председателя са определени лицата, които са упълномощени да предоставят обществена информация, както и мястото, където може да се упражнява правото на гражданите и юридическите лица. В интернет сайта на Агенцията е публикувана информация за граждани, които искат да упражнят правото си на достъп до обществена информация. Отговорни за достъпа до обществена информация са служителите в НАПОО - директор на дирекция и началник отдел "Лицензиране". През 2010 г. не са постъпили писмени заявления за достъп до обществена информация, съгласно Закона за достъп до обществена информация.

5.2. Повишаване на професионалната и индивидуалната компетентност на служителите

Развитието на административния капацитет и през 2010 г. е насочено към повишаване равнището на професионалните знания, умения и квалификация, и резултатността при изпълнение на служебните задължения от служителите на всички нива в администрацията на НАПОО. Провеждането на периодичните оперативки и работни срещи на различни нива, обсъждането на длъжностните задължения и компетенции допринасят за постигането на съгласувани и значими цели и на по-добри резултати.

Повишаването на професионалната и лична компетентност се планира в края на предходната година. Планът за обучение се разработва съвместно със служителите, съобразно предложеното обучение от ИПА, проведените анкетни проучвания за качеството на провежданите обучения и виждането на ръководството за съвременните модели и най-добри практики в ЕС.

В края на 2010 г. **съставът на НАПОО включва общо 21 щатни служители**, от които 15 са държавни служители. Една от щатните бройки не е заета - зам. председател на НАПОО. Служителите са разпределени в специализирана администрация (дирекция "Професионална квалификация и лицензиране") – 13 служители, и обща администрация (отдел "Административно, правно и финансово обслужване") – 5 служители. Броят на служителите по служебни правоотношения е 15, по трудови - 4 и 2 - по приравнени на ТПО по чл. 19а от ЗА. Общият брой на жените е 15, а на мъжете - 5, една щатна бройка е незаета. Всички служители от специализираната администрация са по служебни правоотношения.

Най-високата образователна степен на служителите е магистър - 16 служители. През 2010 г. 1 завърши обучението си за бакалавърска степен в МВБУ, гр. Ботевград, 1 завърши втора магистърска програма на Нов български университет по публична администрация; 1 завърши магистърска степен в СУ «Св. Кл. Охридски» и след успешен конкурс е зачислен за задочен докторант по публична администрация в Софийския университет.

Общият брой на служителите, **преминали професионално обучение през 2010 г., е 32.** По области разпределението е следното: въвеждане в държавната администрация - 1; финансово управление - 1; информационни технологии - 1; управление на проект по ОПАК - 2; електронно правителство - 20; тясно специализирано обучение - 7. Общо проведените обучения са 10 в следните обучаващи институции: ИПА, ЦРЧП, Международен център за комуникации и развитие, Сдружение център за обучение и консултации, Инвент (Румъния), вътрешно обучение. ИПА проведе обучения през 2010 г., предвидени за 2009 г.

Атестирането на служителите за 2010 г., като елемент на системата за развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията, е успешно. То е проведено съгласно Наредбата за условията и реда за атестиране на служителите. Проведени са трите етапа на оценяване - съгласуване на работните планове, междинни срещи, заключителни

срещи. Служителите, подлежащи на атестиране и получили оценка от атестирането, са 18, един не е оценен, поради липса на действително отработени най-малко 6 месеца в периода на оценяване. От тях 17 са с оценка 2, а 1 е с оценка 1. Повишен е рангът на 2 служители. Досиетата на всички служители се водят съгласно нормативните документи от главния специалист по човешките ресурси.

Социалната ангажираност на ръководството и през 2010 г. е основно свързана с осигуряване **спазването на изискванията на Закона за здравето и Закона за здравословни и безопасни условия на труд, прилежащите наредби и условията на работа**. Направена е актуализация на документацията, свързана с изискванията за пожарна и аварийна безопасност. Провеждат се периодичните инструктажи и са закупени препоръчаните при прегледа от службата по трудова медицина, работни очила. Забранено е тютюнопушенето в НАПОО.

ИЗВОДИ:

1. Администрацията на НАПОО е способна да управлява и контролира финансовите средства от бюджета и от фондовете на Европейската общност.
2. Обновената СФУК е качествен инструмент при реализиране на управленската политика на ръководството на НАПОО.
3. Необходимо е през 2011 г. да се анализират подходите, прилагани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията, в съответствие с финансовите ресурси.
4. Надградената ИС в НАПОО може да осигури не само качествено и модерно административно обслужване, предлагано от администрацията на Агенцията, но и да подпомага развитието на системата на ПОО и информиране в Р България.

6. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО, ПРОЗРАЧНОСТ НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ И ОРИЕНТИРАНЕ В ПАЗАРА НА КВАЛИФИКАЦИОННИТЕ УСЛУГИ ЗА ВЪЗРАСТНИ

Прозрачността и предвидимостта в дейността на Агенцията е един от основните принципи в работата ѝ за 2010 г. Тя е предпоставка за обществен контрол, взаимно доверие и противодействие на създаването на корупционна среда и практики.

6.1. Информационна дейност и комуникационна политика. Разширяване на информационната дейност на НАПОО

Информационната дейност и комуникационната политика на ръководството на НАПОО са насочени към идентифициране, събиране и разпространяване на информация и данни, необходими както на служителите от НАПОО, така и на клиентите и партньорите от други администрации. Прозрачността и достъпа до информация се осигурява най-често чрез уеб сайта на Агенцията, бюлетина за 2009 г., издадените брошури по проекти, диглиани и плакати.

Комуникацията на служителите на НАПОО с всички потребители на предлаганите услуги е коректно, толерантно и равнопоставено и се декларира в разработената "Харта на клиентите".

Хартата е публикувана в интернет страницата и оповестена на информационното табло в Агенцията.

За всяка календарна година НАПОО издава **информационен бюлетин**, в който отразява дейността си. Публикуваните материали се подготвят от администрацията на Агенцията и са предназначени за ЕК, УС, партньорската мрежа на НАПОО, външни експерти, работни групи за разработване на ДОО, клиенти и др.

Публикациите във „Фокус-прес“ и участието в радио- и телевизионни дискусии са възможности, в които представители на НАПОО се включват винаги при покана - например в „Евронаблюдател“ на Канал 3.

В процес на подготовка е бюлетинът за 2010 г.

Поддържа се годишен абонамент в Националната телефонна информационна система „Софсправки“, с данни за Агенцията и с връзка към интернет сайта.

Към официалния сайт на НАПОО е разработена и се поддържа специализирана **интернет страница** за обслужване работата на УС на НАПОО и на експертните комисии.

6.2. Поддържане и актуализиране на интернет сайта на НАПОО

Интернет сайтът на НАПОО е в CMS формат и е изцяло ориентиран към потребителите. В менюто са включени всички функции, дейности и задачи на Агенцията. И през 2010 г. интернет страницата на НАПОО се актуализира в съответствие с взетите решения на УС или с настъпили промени в нормативните актове.

НАПОО предлага широкообхватна и актуална информация, която подпомага клиентите при вземане на ефективни решения за включването им в пазара на квалификационните услуги. Регистърът на лицензираните центрове се ползва не само от директните потребители, но и от организации и администрации, чиято дейност е свързана с професионалното обучение. Надградената ИС на този етап е база данни за ЦПО, за ДОО, СПОО и професионалното ориентиране.

Интернет страницата съдържа пълна, актуална информация за клиентите и за дейността на Агенцията. Сайтът кореспондира и с информационната система, като база от данни за ЦПО, ЦИПО, ДОО, СПОО. За улеснение на потребителите в сайта са публикувани отговори на най-често задавани въпроси във връзка с обслужването най-вече на регулаторния режим „Лицензиране“. В помощ на клиентите се актуализират отделните рубрики.

В рубриката „Актуално“ се публикуват най-важните на този етап задължения и документи на ръководителите на ЦПО и ЦИПО.

НАПОО поддържа актуални регистри и данни за ЦПО и ЦИПО. Външната комуникация се осъществява по всички възможни канали - поща, ел. поща, интернет сайт, бюлетин, електронни медии, ТВ и др. Съвременните ИТ предлагат използването на мрежи - Фейсбук, Туитър и др. Комуникацията с помощта на тези инструменти позволява връзката с определена група клиенти, най-вече ЦПО и ЦИПО, да е бърза, навременна и ефективна. В процеса на изпълнение на проекта на НАПОО по ОПАК се разработи такава възможност, която може да се използва и в ежедневната работа на администрацията. При наличие на ресурси, изграждането на такава мрежа би подобрило качеството на административното обслужване и качеството на обучението в ЦПО и ЦИПО.

Усъвършенстването и поддържането на уеб сайта е резултат от активното участие на служителите от Агенцията и външен доставчик. Дейностите са включени в техните лични индивидуални планове и изпълнението се следи в процеса на атестиране. Интернет сайтът на НАПОО е регистриран в сайта на правителството, директория "Агенции. Камари" на портал "Бизнес" в <http://www.need.bg/> и в KATALOG.BG, откъдето периодично се получават данни за посещенията. Контактът с клиентите се осъществява по всички други възможни канали за връзка: лични контакти, денонощна телефонна връзка, факс, електронен адрес (paroо@navet.government.bg) и писма по пощата.

ИЗВОДИ:

1. Налице е прозрачност в дейността на НАПОО.
2. Разширява се комуникационната дейност и активност на служителите от Агенцията, независимо от ограничения административен ресурс.
3. Необходимо е разширяване на комуникационните канали за бърз и ефективен достъп до потребителите, с използване на съвременните ИТ и мрежи.

7. ОБЩИ ИЗВОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАПОО

Въз основа на анализа на резултатите от изпълнението на Плана за дейността на НАПОО през 2010 г. могат да се направят следните обобщения:

- Формулираните в Плана за дейността на НАПОО през 2010 г. цели, приоритети и задачи са успешно реализирани в рамките на предвидените срокове. Всички функции, регламентирани в ЗПОО, се изпълняват. Компетентно и в срок извън Плана са изпълнени задачи, които като тематика и резултати са показател за нарастване на експертния капацитет и авторитет на НАПОО.
- И през 2010 г. НАПОО активно участва в дейностите по разработване, реализиране и координиране на държавната политика в областта на ПОО като компетентна държавна институция с европейска визия. Агенцията все повече се утвърждава като координираща институция за постигане както на външната съвместимост на политиките, свързани с ПОО (ангажименти по линия на ЕС), така и на преконфигурирането на отношенията между пазара на квалификациите и пазара на труда.
- Активизирана е комуникационната политика на Агенцията, продължава търсенето на нови пътища, механизми и инициативи за подобряване на взаимодействието с институциите и организациите, имащи отношение към реализирането на националната политика в областта на ПОО и ориентиране. Освен с традиционните партньори в лицето на държавните институции и национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, през 2010 г. е засилено сътрудничеството с браншовите организации и академичната общност.
- Агенцията се включва компетентно в усъвършенстването на нормативната база, свързана с проблемите на ПОО и ориентиране, като съчетава и оползотворява възможностите и капацитета на администрацията, УС и партньорските институции и организации чрез създаване на работни групи по различни проблеми. При изготвянето на проект за ЗИД на ЗПОО през годината НАПОО инициира и подкрепи радикални действия във връзка с внедряването на ефективни европейски инструменти в ПОО – въвеждане на национална система за осигуряване

и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на кредити, въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.

- При ограничените си финансови ресурси и с убедеността за съществената роля на научните изследвания и анализи за развитието на системата на ПОО, НАПОО търси възможности за финансиране на такива чрез инициране и участие в международни проекти по европейски програми или други инициативи.

- В рамките на своята компетентност НАПОО съдейства за международното признаване на документите за професионално образование и професионално обучение, като осигурява качествено разработване и актуализиране на Списъка на професиите за ПОО и ДОО за придобиване на квалификация по професии.

- Процесът на разработване на ДОО през 2010 г. протича в съответствие с актуализираните Рамкови изисквания и Методически указания (2007) и се развива успешно. Опитът на НАПОО по разработване на ДОО, фокусирани върху “резултати от ученето”, е сериозна база и предпоставка за внедряване на европейските инструменти в ПОО - ЕКР/НКР, ECVET, Europas, валидиране и признаване на неформално и самостоятелно учене и др. С успешното си участие в подготовката на предложение за Операция “Внедряване на европейски инструменти и практики в системата на професионалното образование и обучение” по Приоритетна ос 3 на ОП “Развитие на човешките ресурси” Агенцията намира допълнителни възможности за ресурсно обезпечаване на процеса на разработване/актуализиране на ДОО.

- Продължава успешното реализиране и усъвършенстване на утвърдените практики за все по-пълно привеждане на СППОО в съответствие с изискванията на пазара на труда на базата на задълбочен анализ. Процедурата за актуализиране на СППОО улеснява вносителите при подготовката на предложенията и при изготвянето на мотивирана обосновка за необходимостта от съответната промяна. Внасянето на предложения за включване на нови професии/специалности в СППОО през 2010 година продължава да е активно. Преобладаващата част от предложенията са за включване в СППОО на нови професии/специалности, по които до момента не е провеждано професионално обучение.

- През 2010 г. продължава успешното прилагане и развитие на процедурите по лицензиране и усъвършенстване на мрежата от лицензирани центрове. В края на 2010 г. броят на действащите лицензирани центрове е 814. През 2010 г. се запазва интересът към лицензиране на нови ЦПО, въпреки появилата се тенденция за намаляване на лицензионните процедури. Интересът на ЦПО и през 2010 г., както през целия предишен период, е насочен предимно към квалификации по професии, предлагащи по-големи възможности за реализация на пазара на труда, например туризъм, строителство, стопанско управление и администрация, селско стопанство. Преобладават лицензиите, издадени на ЦПО в големите градове.

- През 2010 г. е лицензиран един ЦИПО, с което броят на действащите лицензирани центрове става общо 3. Необходими са значителни промени в нормативната база, които да мотивират кандидатите за лицензиране на такива центрове.

- Качеството на дейността по лицензионните процедури е на много добро равнище и гарантира прозрачност и достъпност за фирмите и организациите, желаещи да лицензират ЦПО и ЦИПО – представените за разглеждане в експертните комисии материали са на високо професионално ниво, няма върнати документи поради нарушена процедура, няма неспазени срокове, няма жалби и сигнали за нарушения от потребителите.

- Достигната е оптимална продължителност на лицензионната процедура. Основни фактори за ускоряването на процедурите са: спазване на стандартите за административно обслужване и повишаване на ефективността на работата на администрацията; подобряване качеството на подадените документи и повишаване на професионализма на всички участници в лицензионната процедура на базата на натрупан опит.
- Системата за последващ контрол на лицензираните ЦПО е важен инструмент и съществена част от усилията на НАПОО за осигуряване качеството на професионалното обучение. Чрез предоставяната Годишна информация за дейността на ЦПО (съвместен проект с Националния статистически институт) НАПОО осъществява постоянно наблюдение на дейността на ЦПО. Запазва се тенденцията за извършване на проверки като превенция на възможни нарушения и предпоставка за подобряване качеството на обучението. Осъществените планирани проверки са допринесли за подобряване на работата в ЦПО. Нерешен остава проблемът във връзка с недостатъчния административен капацитет на НАПОО за осъществяване на последващ контрол на лицензираните центрове. Необходимо е да се създаде звено към НАПОО, което да осъществява контрол на качеството на професионалното обучение.
- През 2010 г. се наблюдава по-нататъшно развитие на двустранното и многостранното сътрудничество на НАПОО по значими в национален и европейски контекст проблеми в областта на ПОО, което надгражда и развива постиженията от предходните години в това направление. Успешно продължава работата по проектите в рамките на програмите на ЕС - "Леонардо да Винчи" и "Грюндвиг", както и по ОП ОПАК, в които НАПОО участва. Предвидените задачи са изпълнени в срок и етапните разработки отговарят на изискванията за качество. Обхватът на тематиката и постигнатите резултати са показател за системно развитие на експертния капацитет и нарастване на авторитета на Агенцията.
- Административното управление се извършва в съответствие с действащото законодателство, законовите и подзаконовите актове, както и съответстващите на тях вътрешни документи. Вътрешно-нормативната база е предпоставка и за предвидимост в развитието и за прозрачност в дейността на Агенцията. Обновената и актуализирана Система за финансово управление и контрол е инструмент за икономично, ефективно, ефикасно управление и разпределение на финансите в Агенцията.
- Политиката по управление на човешките ресурси позволява, в рамките на държавно определения бюджет, да се извършва обучение и повишаване на личната и професионалната компетентност на служителите.
- Комуникационната политика в НАПОО може да се развие в посока на прилагане на съвременни комуникационни средства при наличие на ресурси - административни и финансови.
- Дейността по предоставяне на достъп до обществена информация е в съответствие със Закона за достъп до обществената информация и разработените в Агенцията вътрешни документи и съдейства за защита на интересите на гражданите и обществото.

8. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА НАПОО ПРЕЗ 2011 Г.

Въз основа на резултатите и изводите, направени в доклада за дейността на НАПОО през 2010 г., актуалните национални и общоевропейски стратегически и оперативни документи в областта на икономическото и социалното развитие, развитието на човешките ресурси, образованието и обучението, могат да се дефинират следните основни приоритетни направления за дейността на Агенцията през 2011 г.:

- Изпълнение на конкретните функции и отговорности, регламентирани в действащата законова уредба - ЗПОО, Закон за администрацията, Закон за държавния служител и Правилника за дейността на НАПОО.
- Участие в разработването и изпълнението на закони и национални стратегии, свързани с ПОО, УЦЖ и развитието на човешките ресурси.
- Осигуряване на необходимите предпоставки за внедряване на европейските инструменти и практики в системата на ПОО - ЕКР/НКР, въвеждане на национална система за осигуряване и управление на качеството, въвеждане на национална система за натрупване и трансфер на кредити, въвеждане на национална система за валидиране на компетентности, изграждане на единна национална система за кариерно ориентиране през целия живот.
- Разширяване на международната дейност и на инициативите, свързани с евроинтеграцията на страната.
- Осигуряване и управление на качеството на професионалното образование, обучение и ориентиране - усъвършенстване на дейностите по разработване на система от ДОО и СПОО, лицензиране и последващ контрол на ЦПО и ЦИПО.
- Внедряване на надградената Информационна система и развитие на информационната инфраструктура.
- Усъвършенстване на механизмите за финансиране на Агенцията, инициране на действия за осигуряване на допълнително финансиране.
- Систематизиране на подходите, прилагани в Агенцията, за подобряване на системата за постоянно развитие на професионалните умения и квалификация на служителите в администрацията като ключов елемент за прилагане на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в НАПОО.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

НАПОО – Национална агенция за професионално образование и обучение

ПОО – професионално образование и обучение

ЦПО – център за професионално обучение

ЦИПО – център за информация и професионално ориентиране

УЦЖ – учене през целия живот

ИС – информационна система

ДБ – държавен бюджет

ДОИ – държавни образователни изисквания

СППОО – Списък на професиите за професионално образование и обучение

ЕК – експертни комисии

ЗПОО – Закон за професионалното образование и обучение

ЗА – Закон за администрацията

ЕКР – Европейска квалификационна рамка

НКР – Национална квалификационна рамка

МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

ППО – продължаващо професионално обучение

ОПАК – Оперативна програма “Административен капацитет”

АЗ – Агенция по заетостта

МОМН – Министерство на образованието, младежта и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

МИЕТ – Министерствена икономиката, енергетиката и туризма